

Vlaams
Parlement

vergadering **C246**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor de bestrijding van gewelddadige
radicalisering

van 1 juli 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ontvoeringszaak in Genk – 2486 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Genkse ontvoeringszaak en de Maaseikse cel in het kader van islamitische radicalisering – 2809 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over trainingskampen voor extreemrechtse jongeren in Rusland – 2644 (2019-2020)	14
VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de begeleiding van geradicaliseerde gevangenen – 2679 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe aanpak om geradicaliseerde gedetineerden te begeleiden – 2721 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stopzetting van de samenwerking met het platform van Vlaamse imams en moslimdeskundigen – 2722 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stopzetting van het project Theologische Aanpak Islamitische Radicalisering – 2735 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het stopzetten van de financiering voor deradicaliseringstrajecten waarbij imams worden ingeschakeld – 2778 (2019-2020)	18
VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gewelddadige radicalisering in het kader van Black Lives Matter – 2801 (2019-2020)	30

**VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ontvoeringszaak in Genk
– 2486 (2019-2020)**

**VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Genkse ontvoeringszaak en de Maaseikse cel in het kader van islamitische radicalisering
– 2809 (2019-2020)**

Voorzitter: de heer Chris Janssens

De voorzitter: Collega's, ik heb met de eerste ondervoorzitter van deze commissie en met mevrouw Goeman afgesproken dat ik als gevolg van de veiligheidsmaatregelen uitzonderlijk vooraan blijf zitten om mijn vraag te stellen, maar het is niet de bedoeling daar een gewoonte van te maken.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Het pinksterweekend werd opgeschrikt door het schokkend nieuws dat zich in Genk een langdurige gijzeling heeft afgespeeld van een 13-jarige jongen die uiteindelijk wel door gedegen politiewerk bevrijd kon worden. De verdachten die in deze zaak werden opgepakt blijken bekend te zijn bij het gerecht als betrokkenen bij het Antwerpse drugsmilieu of als geradicaliseerde moslims. Een van de hoofdverdachten is zelfs een bekend en berucht extremist die meermaals veroordeeld werd voor aan terrorisme gerelateerde misdrijven.

Minister, dit is opnieuw een kaakslag voor ons deradicaliseringsbeleid en een zoveelste nederlaag in de zogenaamde war on drugs. Ik heb dan ook een resem vragen voor u over een aantal aspecten van deze zaak.

Khalid Bouloudo, een van de hoofdverdachten, werd onder andere voor het ronselen van Syriëstrijders veroordeeld tot tien jaar cel, maar dat werd in 2019 in beroep gewijzigd naar drie jaar cel met uitstel. Welke maatregelen werden ten aanzien van deze persoon genomen in het kader van de deradicaliseringsverantwoordelijkheden van de Vlaamse Regering en de lokale overheden?

Hebben uw kabinet en of de lokale overheden een dreigingsanalyse van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) of andere waarschuwingen ontvangen van de veiligheidsdiensten over de verdachten? Zo ja, wat werd daarmee gedaan?

De heer Bouloudo werd in 2006 veroordeeld tot vijf jaar cel voor medeplichtigheid aan het plegen van terreuraanslagen. Volgde hij tijdens zijn internering een deradicaliseringstraject? Zo ja, hoe verliep dat en hoe werd dat geëvalueerd? Zo neen, waarom niet? Hoe staat het met de werking van de deradicalisering in de gevangnissen onder Vlaamse bevoegdheid?

In welke mate maken de andere verdachten die bekend blijken te staan als moslim-extremisten, het voorwerp uit van deradicaliseringsmaatregelen?

Werd voor de heer Bouloudo en de andere verdachten een deradicaliseringstraject opgestart? Zo ja, hoe vaak werd elk van hen opgeroepen tot een gesprek met een deradicaliseringsambtenaar en heeft elk van hen effectief een deradicaliseringsambtenaar gezien?

Hoeveel gevallen van radicalisering worden momenteel behandeld in de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC) in de provincie Limburg? Kan ik een overzicht per

gemeente krijgen? U kunt dat eventueel aan het verslag toevoegen als cijfermateriaal.

Hoeveel deradicaliseringsambtenaren zijn er werkzaam in de provincie Limburg en meer bepaald in Genk? Is dat aantal geëvolueerd sinds 2015? Kan ik een overzicht krijgen per gemeente?

Wat is de impact van de huidige gezondheidscrisis geweest op de lopende deradicaliseringstrajecten?

Hebt u nog plannen om de werking van de deradicaliseringsambtenaren te evalueren en eventueel hun aantallen te versterken en hun werking bij te sturen?

Hoe staat het met de opvolging van de aanbevelingen van de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering door uw kabinet? Wat zijn de belangrijkste punten?

Hoeveel sinds 2015 voor terreurmisdriven veroordeelde individuen zijn inmiddels op vrije voeten of hebben een straf met uitstel? Van welke opvolging maken zij het voorwerp uit en wie staat in voor die opvolging?

Minister, veiligheidsexperten waarschuwen al lang voor een nachtmerriescenario, namelijk dat de onderwereld van de drugscriminaliteit de handen in elkaar slaat met terreurnetwerken en geradicaliseerde moslims. Deze zaak zou wel eens een dergelijke verwevenheid kunnen aantonen. Wat zult u als Vlaams minister van Justitie ondernemen om dergelijke scenario's te voorkomen?

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, deze zaak is een voorbeeld van hoe het met de fameuze multiculturaliteit in onze provincie Limburg niet altijd even vlotjes verloopt. Er is een familie met Turkse roots, gepokt en gemazeld in het drugsmilieu, waarvan een van de leden een celstraf uitzit en in de gevangenis ook pronkt met de fortuinen die hij heeft verdiend met het dealen van drugs. In diezelfde gevangenis zit een aantal cellen verder een man met Marokkaanse roots een straf uit voor onder meer aan terrorisme gerelateerde feiten. Wanneer hij op de hoogte wordt gebracht van al dat fortuin dat werd verzameld met het dealen van drugs, komt hij allicht op zijn ontvoeringsplan om losgeld van de Turkse familie te gaan vragen, losgeld dat naar verluidt zou moeten dienen voor de jihad, de islamitische gewapende strijd.

Het slachtoffer daarvan is een 13-jarige jongen uit onze stad Genk, die wordt ontvoerd en 42 dagen lang wordt gegijzeld. Hij wordt vastgehouden op drie locaties in Limburg, in Meulenberg en in Maaseik. Na het betalen van een som losgeld wordt de jongen vrijgelaten.

Daarbij zijn toch een aantal opmerkelijke vaststellingen te maken. Er zijn er die veeleer betrekking hebben op het federale niveau, met name de strafbepaling en strafuitvoering. Het is heel opmerkelijk dat het hof van beroep een man met een dergelijk hoog risicoprofiel, zijn straf in eerste aanleg van tien jaar voor terrorisme omzet naar een straf van drie jaar met uitstel. Het is ook opmerkelijk dat een van de andere verdachten met een gelijkaardig profiel uiteindelijk maar een enkelbandje om krijgt, dat dan losknijpt, en uiteindelijk op de vlucht slaat en medeontvoerder wordt van deze jongen.

Er zijn ondertussen in totaal elf verdachten opgepakt. Veel van die ontvoerders blijken tot een extremistisch islamnetwerk te behoren. Vier van hen stonden bij de veiligheidsdiensten bekend omdat ze zich in extremistische middens ophielden. Eén ervan figureerde zelfs op de lijst van het OCAD, toch het nationale orgaan dat zich bezighoudt met de dreigingsanalyse in dit land. Dat orgaan zou dergelijke figuren toch moeten opvolgen en monitoren.

Een andere betrokkene bij deze ontvoeringszaak was een leidende figuur binnen de terreurorganisatie Groupe Islamique Combattant Marocain (GICM), een terreurorganisatie die ervan wordt verdacht aanslagen te hebben gepleegd in Casablanca en Madrid. Twee van de verdachten zijn ook betrokken bij de oprichting van een extremistische moskee in Maaseik, waar één van beiden ook actief is als imam en islamtheoloog. Dit om al een aantal vragen die straks aan bod komen, op scherp te stellen.

Bijna alle verdachten hebben dus al eerder celstraffen opgelopen, onder meer voor terreur, en toch zijn ze hun gang kunnen gaan. Er schort dus wat aan de opvolging, er schort wat aan de mate waarin justitieassistenten hierbij betrokken zijn en de mate waarin ze al dan niet in efficiënte opvolging hebben voorzien.

Uit cijfers van de federale minister van Justitie blijkt dat dit en volgend jaar zestig veroordeelde terroristen en geradicaliseerde moslims de gevangenis in België mogen verlaten en dat er eerder al gelijkaardige figuren de gevangenis hebben verlaten. Dan rijzen de haren me te berge voor de gevolgen die dat zou kunnen hebben voor onze samenleving.

Deze zaak toont dat minstens een deel van de vrijgelaten gevangenen die werden veroordeeld voor terrorisme zich blijft organiseren in extremistische netwerken, in staat blijft tot het plegen van zware misdrijven en bij de verspreiding van hun gedachtegoed nauwelijks een strobreed in de weg wordt gelegd. Dit alles maakt duidelijk dat een kordater beleid zich opdringt.

Minister, welke communicatie werd er door de Vlaamse overheid gevoerd met de lokale overheden die hierin betrokken zijn, zoals Maaseik en Genk? Tot welk beleid heeft dat geleid? Kunt u medelen in welke mate de zogenaamde extremistische moslimcel uit Maaseik werd betrokken bij het Vlaamse deradicaliseringsbeleid en wat de resultaten hiervan waren?

Welke specifieke opvolging gebeurde er desgevallend van een of meerdere personen betrokken bij deze ontvoeringszaak? En hoe wordt deze opvolging geëvalueerd? Welke nieuwe initiatieven plant de Vlaamse Regering onder de noemer van het Vlaamse deradicaliseringsbeleid? En welke algemene conclusies trekt u uit deze gebeurtenissen voor het deradicaliseringsbeleid van de Vlaamse Regering in het algemeen en de opvolging van al dan niet veroordeelde moslimextremisten in het bijzonder?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik dank u voor uw vragen. Een maand geleden hebben we hierover in de plenaire vergadering al een debat gevoerd.

We beginnen bij het begin, want zoals u weet, komen de Vlaamse bevoegdheden helemaal op het einde van de keten. Er is even verwezen naar de strafmaat. Het verschil tussen de uitspraak in eerste aanleg en de uitspraak in beroep is natuurlijk gigantisch. In eerste aanleg werd de man in kwestie tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld, maar in beroep werd dit gereduceerd tot drie jaar met uitstel, op probatie dus, zelfs geen enkelband. Dat is wat de rechterlijke macht heeft beslist in hoger beroep. Dat wil zeggen dat de man in kwestie, gezien zijn verleden, zelfs niet één dag naar de cel moest, zelfs geen enkelband moest dragen en dat er zelfs geen voorwaarde van deradicaliseringstraject werd opgelegd.

Laten we eens kijken naar de voorwaarden. Want daarin komen de Vlaamse bevoegdheden aan bod, omdat wij die moeten opvolgen. Want ik wil een kordate opvolging, maar als die niet wordt opgelegd, is dat natuurlijk wel problematisch. Ik wil dat wel doen, vanuit Vlaanderen, maar dan ga ik in tegen allerlei wetgevingen die op federaal niveau worden beslecht. De voorwaarden die de man in kwestie kreeg,

waren zeer licht voor iemand met zo'n strafblad. Wat waren de voorwaarden die wij moesten opvolgen? Voor alle duidelijkheid, dat zijn voorwaarden waaraan u en ik, wij allemaal, moeten voldoen: geen strafbare feiten plegen, een vast adres hebben, een beroepsopleiding volgen en gevolg geven aan de oproepen van het justitiehuis, om te kijken of er actief werk wordt gezocht of een beroepsopleiding wordt gevolgd.

Sta mij toe te zeggen dat, voor iemand die terroristische misdrijven heeft gepleegd en heel wat andere veroordelingen heeft gehad, dit – en dat is zelfs heel licht uitgedrukt – voorwaarden zijn die ook Jan met de pet moet naleven.

Helemaal op het einde van de keten komen de Vlaamse bevoegdheden aan bod. Wat moeten we doen? We moeten kijken of de voorwaarden worden nageleefd. Het is natuurlijk zeer frustrerend voor de mensen op het veld dat zij die lichte voorwaarden moeten opvolgen.

In het geval van Bouloudo, die een lopende probatiebegeleiding had sinds juni 2010 als gevolg van zijn veroordeling tot een gevangenisstraf met uitstel, betekent dit dat een justitieassistent het mandaat kreeg om de net vermelde algemene voorwaarden op te volgen. Hij kreeg geen voorwaarden opgelegd in het kader van radicalisering. Dat houdt dan ook in dat zij bijvoorbeeld moesten opvolgen of de heer Bouloudo effectief op zoek was naar werk, wat hij in de praktijk ook deed.

Het minste dat je bij deze man in kwestie extra zou moeten kunnen opleggen, is een disengagement-traject radicalisering. Dat is in dezen echter niet gebeurd. Ik kan dat vanuit Vlaanderen niet opleggen. Dat is zeer frustrerend, maar ik kan dat niet. Zodra er wordt beslist dat de man in kwestie dat moet volgen, kunnen wij dat natuurlijk ook opvolgen. Dan kunnen we dat kordaat opvolgen, met alles wat je wilt. Straks komt er een vraag om uitleg aan bod over hoe we de deradicalisering verder zullen aanpakken. Ik geloof ook niet dat dat via de imam lukt, zoals men dat in het verleden heeft gedaan. In het verleden stuurde men er een imam op af, en dan wachtte men af hoe het ging. Dat lijkt mij een verkeerde aanpak, maar ik zal daarover verdere uitleg geven bij de derde vraag om uitleg.

Als men dus geen deradicaliseringsvoorwaarden oplegde, dan kunnen wij dat ook niet geven. Ik vind dat ook onbegrijpelijk en hallucinant dat aan zo'n zware jongen, die al twee keer werd veroordeeld voor radicalisering, geen voorwaarden inzake deradicalisering werd opgelegd. Vlaanderen kan dan ook niets anders doen dan de voorwaarden verder opvolgen die de rechterlijke macht oplegde. Zolang dergelijke zware jongens echter feiten kunnen blijven begaan en de magistratuur deze zaken niet au sérieux neemt, blijft de strafuitvoering hol. Dat weten die gasten natuurlijk ook. Ik moet daar geen tekening bij maken.

De justitieassistenten en de politiediensten kunnen wel een inbreuk op die voorwaarden melden. In dit geval zijn die voorwaarden gewoon om te lachen, maar stel dat de man in kwestie niet opdaagt op een afspraak, dan kunnen wij dat wel melden. Dan is het echter opnieuw aan die magistratuur om daar iets mee te doen en de straffeloosheid aan te pakken. Dat is net hetzelfde, bijvoorbeeld, als wanneer iemand zijn enkelband doorknipt. Wij kunnen melden aan de magistratuur dat het ons geen goed idee lijkt om die man opnieuw een enkelband te geven, maar wij beslissen daar niet over. Daarover beslist een andere instantie.

Als de aanslagen van 2016 ons iets hebben geleerd, dan is het dat we niet lichtzinnig met dit soort daders mogen omgaan. Dat zijn grote criminelen, en er is nogmaals gebleken welke gevolgen dit kan hebben. In de Vlaamse justitiehuisen gelden wel al enige tijd specifieke instructies voor de medewerkers over de werkwijze in de radicaliseringsdossiers. Die werkwijze is van toepassing zowel bij mandaten met de kwalificatie 'terroristisch misdrijf' als de mandaten van personen die werden gedetecteerd in de gemeenschappelijke gegevensbank, alsook mandaten die niet meteen zijn opgenomen in de gemeenschappelijke gegevensbank en geen

kwalificatie 'terroristisch misdrijf' hebben, maar waarvan de eigen medewerkers of externe partners toch aangeven dat het gaat om een verontrustend dossier op het vlak van potentieel gewelddadig extremisme of wanneer de betrokkene wordt opgevolgd door een LIVC. Ook het dossier waarvan sprake is, werd door de justitiehuizen beschouwd als een radicaliseringsdossier.

De specifieke werkwijze houdt onder meer in dat speciaal opgeleide experts, de ondersteunende experts radicalisering, binnen de justitiehuizen ter ondersteuning worden toegewezen aan de justitieassistenten die worden aangesteld in een radicaliseringsdossier. Daarnaast worden ook alle radicaliseringsdossiers door de directeurs van de justitiehuizen aangemeld bij de lokale 'information officer' van de politie, om die op de agenda van de LIVC te zetten en tevens te worden uitgenodigd voor een bespreking van die dossiers binnen dit platform. Ook de samenwerking en informatie-uitwisseling met diverse diensten, zoals het OCAD, de politie, de Staatsveiligheid, de gevangenissen, werden opgestart of versterkt met betrekking tot deze specifieke doelgroep. Deze werkwijze ligt in het verlengde van onder meer de aanbevelingen van meer samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de overheidsdiensten die werden geformuleerd door de onderzoekscommissie die de terroristische aanslagen onderzocht. Ze kadert ook binnen het Plan R, onder meer door de installatie van overlegplatformen om informatie-uitwisseling tussen de diensten tot op lokaal niveau mogelijk te maken.

De Vlaamse justitiehuizen hebben zich ingeschreven in deze aanpak en melden elk lopend radicaliseringsdossier aan bij de lokale information officer. Vervolgens dienen zij wel te worden uitgenodigd door de burgemeester of diens vertegenwoordiger om deel te nemen aan de LIVC ter bespreking van het aangemelde dossier. Daar knelt op sommige plaatsen wel nog het schoentje. Alle directeurs van al onze justitiehuizen kunnen wel zeggen dat ze een dossier op de agenda willen en dat ze willen komen, maar het is natuurlijk de burgemeester die daarover beslist. Dat is het lokaal bestuur. Daar knelt het schoentje. De organisatie van de LIVC gebeurt niet overal op dezelfde manier, en de justitiehuizen worden ondanks hun aanmeldingen nog steeds niet overal uitgenodigd. Dat zullen we ook aanpassen.

Nog voor het reces ga ik met het nieuwe ontwerp van het LIVC-decreet naar de regering. Ik ben met collega Somers ook de laatste hand aan het leggen aan dat decreet, zodat de justitieassistenten sowieso altijd aanwezig zijn in zulke zware dossiers.

Ondanks het ontbreken van specifieke voorwaarden rond radicalisering in het vonnis van de heer Bouloudo werd in dit specifieke dossier toch een ondersteunend expert-justitieassistent aangesteld ter ondersteuning van de justitieassistenten. Het is dus geen disengagement-traject, want dat werd niet opgelegd als voorwaarde. Maar er is wel een bijkomende expert om in te staan voor die informatie-uitwisseling met de LIVC.

Het dossier werd dus aangemeld bij de information officer, de directeur van het justitiehuis werd evenwel nooit uitgenodigd voor de bespreking van dit dossier op de LIVC.

De justitiehuizen ontvangen zowel van de dienst gevangenissen als van het OCAD informatie omtrent de heer Bouloudo conform de afspraken die daarover werden gemaakt met deze diensten. De informatie-uitwisseling met deze diensten zit dus wel goed.

Hoeveel voor terreur misdrijven veroordeelde personen sinds 2015 zijn vrijgelaten of een straf met uitstel kregen, kan op basis van de cijfers van de afdeling Justitiehuizen niet worden bepaald. Dat zit bij de federale collega. De justitiehuizen ontvangen immers enkel een mandaat wanneer er een begeleiding door de justitiehuizen gekoppeld is aan de vrijlating of aan het uitstel. Bijvoorbeeld in geval

van een veroordeling met gewoon uitstel zonder voorwaarden zal er geen opvolging door een justitiehuis mogelijk zijn, helaas.

Op datum van 8 juni 2020 werden er in de justitiehuisen sinds het begin van de registratie in 2016 in totaal 83 personen opgevolgd die ofwel verdacht of veroordeeld werden voor een terroristisch misdrijf. Op vandaag zijn daar nog 36 begeleidingsmandaten van lopende binnen de Vlaamse Justitiehuisen. 3 van deze begeleidingen betreffen een mandaat ten aanzien van een verdachte met voorwaarden in het kader van een voorlopige hechtenis. 33 begeleidingen betreffen effectief veroordeelden voor terroristische misdrijven, waarvan 14 personen met probatie-uitstel. Dat zijn de cijfers en gegevens die men vroeg.

Als u mijn persoonlijke mening vraagt, dan vind ik niet dat zulke mannen met een enkelband thuis moeten zitten. Een enkelband is een gunst. Ik vind dat we eens goed moeten nadenken, op federaal niveau, wanneer we nog een enkelband geven, en aan wie. Want het gaat om een gunst. Zedendelinquenten of tienerpooiers, moeten die met een enkelband thuiszitten? Ik kan een hele resem voorbeelden geven. Als het van mij afhangt krijgen die geen enkelband. Moeten tienerpooiers thuis zitten met een enkelband en met een gsm? Vraag dat maar eens aan de slachtoffers.

Op federaal niveau vind ik dat we eens goed moeten nadenken over welke criminelen we nog een enkelband moeten geven. Daar moet goed en grondig over worden nagedacht. En als het van mij afhangt: deze groep zedendelinquenten komt zeker niet in aanmerking.

Wat betreft de opvolging van personen die in de gevangenis verblijven, kan ik u meedelen dat de consultants die disengagement-trajecten in de gevangenis opzetten, tewerkgesteld zijn bij de centra algemeen welzijnswerk (CAW's). Ze vallen dus niet onder mijn bevoegdheid maar onder de bevoegdheid van minister Beke.

Voor de heer Janssens geef ik nog specifiek dit mee: vanuit de afdeling Justitiehuisen hebben de justitiehuisen geen informatie betreffende de Maaseikse cel. De opvolging van die Maaseikse cel gebeurt door de veiligheidsdiensten en de LIVC. Een antwoord op die vraag kan ik u dus helaas niet geven. Ik denk dat het aan de federale collega van Binnenlandse Zaken is om daar een antwoord op te geven.

Ik heb geprobeerd om uitvoerig te antwoorden. Ik denk dat het goed is dat we ons decreet nog voor het reces erdoor krijgen, ter versterking van de LIVC's. Dat zal al een vooruitgang zijn. We hebben ook nog een actieplan Deradicalisering, waar we nog met heel wat maatregelen zullen komen. Daar wil ik nog niet op vooruitlopen, want dat is nog in onderhandeling met het kabinet Somers.

Maar alles begint bij het begin, en dat zijn zware voorwaarden. Als je toch beslist om die mannen onder voorwaarden te plaatsen – maar daar moet ook eens goed over nagedacht worden – dan hoort daar tout court een deradicalisering bij. Ik vind dat je daar zelfs niet over moet nadenken. Dat moet sowieso worden opgelegd. Als dat niet wordt opgelegd, kunnen wij in Vlaanderen niets doen. Ik wil dat gerust sowieso doen, misschien moeten we dat doen. Ik wil dat nog eens bekijken met de justitiehuisen. We overtreden dan waarschijnlijk een federale wet, maar dat is dan maar zo, want het gaat hier wel over de veiligheid van de samenleving. Alleszins mogen wij dat nu niet, het moet worden opgelegd door de magistratuur. Dat wil ik wel benadrukken. Maar ik denk dat in het geval van Syriëstrijders, naast een resem van andere voorwaarden, dat sowieso opgelegd moet worden.

Op de vraag hoe we geradicaliseerde gedetineerden begeleiden, kom ik straks nog terug.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ook wij vinden dit echt een onbegrijpelijke zaak. Het feit dat zo iemand na drie jaar wordt vrijgelaten zonder – volgens ons toch – zware voorwaarden, dat krijg je gewoon niet uitgelegd. Zulke mensen zijn denk ik – en dat is ook gebleken – echt een gevaar voor de maatschappij. Die moeten dus beter worden opgevolgd. We zijn het er dus absoluut mee eens dat er bij dergelijke zaken ook een deradicaliseringstraject zou moeten worden opgelegd. We willen die discussie gerust ook federaal voeren, maar dat is natuurlijk voor een ander parlement.

Ik wil het vandaag heel specifiek hebben over de zaak van de heer Bouloudo, want het is heel duidelijk dat hij, toen hij vrijgelaten werd in 2019, geen deradicaliseringstraject opgelegd gekregen heeft. Ik begrijp dat de justitiehuizen op dat moment, binnen de bevoegdheden, eigenlijk met gebonden handen stonden. Maar ik heb nog een vraag over 2006, toen hij ook al eens veroordeeld werd tot vijf jaar cel wegens medeplichtigheid aan het plegen van terreuraanslagen. Is er op dat moment iets ondernomen? Toen was ook al duidelijk dat die man een moslim-extremist was. Toen had er volgens mij ook al een deradicaliseringstraject opgestart moeten worden. Mijn bijkomende vraag is: is dat toen gebeurd?

Wat met de andere jongens? Kunt u mij vertellen of er voor een van de andere betrokkenen op een bepaald moment een deradicaliseringstraject is opgestart? Want natuurlijk was niet alleen de heer Bouloudo bij de zaak betrokken. Ik ben natuurlijk – en dat valt wel binnen de Vlaamse bevoegdheden – bijzonder geïnteresseerd in hoe het staat met die deradicaliseringstrajecten. Ik hoor u zeggen dat er daarvoor een actieplan aankomt en dat u nog niet op de feiten vooruit wilt lopen. Maar ik denk dat het een onderwerp is waarover we het in deze commissie nog eens uitgebreid moeten hebben. Ik denk dat deze zaak duidelijk aantoont dat er nog werk aan de winkel is en dat we misschien toch echt moeten nadenken over hoe we het aantal deradicaliseringsambtenaren kunnen verhogen. Want als ik goed naar uw antwoord geluisterd heb, heeft geen enkele van de betrokken mannen in dit dossier ook maar enig contact gehad met een deradicaliseringsambtenaar. Dat vind ik echt onbegrijpelijk.

Een tweede punt van aandacht is de samenwerking met de lokale besturen. Daar is duidelijk toch ook nog werk aan de winkel. Ik wil naar niemand een steen werpen. Ik denk dat het vooral een kwestie is van daar betere afspraken over te maken. Ik hoor namelijk dat het justitiehuis wel proactief contact opgenomen heeft met de LIVC maar niet uitgenodigd werd. Dat moet rechtgetrokken worden. Ik denk dat het ook logisch is, op het moment dat zo'n zware jongen op de radar verschijnt, dat die opgevolgd wordt, want anders gebeuren er dit soort dingen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman, mag ik erop aandringen om af te ronden? De repliek mag twee minuten duren. Ik zal ook even streng zijn voor mezelf.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik heb nog twee korte vragen. De justitiehuizen hebben op hun beurt toegang tot de gemeenschappelijke databank. Maar zij kunnen daar ook, omgekeerd, informatie inzetten. Gebeurt dat? Want het is volgens mij belangrijk dat ook de veiligheidsdiensten dat van hun kant dan weer kunnen volgen.

Mijn laatste vraag gaat over dat nachtmerriescenario, waarbij de onderwereld en terreurnetwerken de handen in elkaar slaan. Kunt u me daar nog een antwoord op geven? Hoe ziet u dat? Hoe ziet u daarin uw rol als minister? Bent u daarmee bezig? Zult u daar een antwoord op formuleren?

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik ben het uiteraard eens met het feit dat de bestraffing van terreurverdachten in dit land in het verleden al te vaak te laks is gebeurd en dat een enkelband voor dergelijke 'high profile cases' absoluut geen keuze kan zijn. De enkelband moet een uitzondering zijn. Als u er op het

federale niveau voor wilt pleiten dat dat absoluut de uitzondering moet blijven, zullen wij daar een partner in zijn.

Ik heb u een paar keer horen verwijzen naar het federale niveau. Er is die bevoegdheidsverdeling, er is die af en toe mank lopende uitwisseling van informatie. Hebt u met betrekking tot die zaak al contact opgenomen met de federale minister van Justitie? Zit u met hem samen? Wat werd daar besproken? Welke conclusies hebt u eventueel getrokken ter verbetering van de opvolging van vooral dergelijke hoogrisicoprofielen? Blijkbaar worden die profielen, zoals uit deze zaak blijkt en zoals ook de collega heeft vastgesteld, niet of onvoldoende opgevolgd. Dan schort er toch wel wat aan het systeem, als zelfs de zwaarste criminelen onvoldoende of niet opgevolgd worden als zij de gevangenis verlaten.

Wat de LIVC's betreft, is het toch ook een vaststelling dat die extremisten, die verdachten die al eerder celstraffen voor terreur hadden opgelopen, blijkbaar niet op de radar stonden van de stadsbesturen van Genk en Maaseik en dat bijvoorbeeld de justitieassistenten onvoldoende betrokken werden bij de LIVC's. Ik verwijs ook naar de vraag die de heer Brouns u eerder in een andere commissie heeft gesteld. We zijn nu ongeveer vijf jaar bezig met die LIVC's. We moeten vaststellen dat dat in de praktijk, ondanks heel wat signalen inzake radicalisme, bijvoorbeeld de aanslagen van 2016, absoluut niet goed functioneert en dat daar nog een en ander aan verbetering nodig is.

Welke rol ziet u daar voor uzelf nog in? U komt met een ontwerp van decreet. We kijken daarnaar uit, om dat eventueel nog voor het reces hier in het parlement te behandelen. Hetzelfde geldt uiteraard voor uw actieplan deradicalisering. We gaan dat uiteraard heel graag hier in de commissie behandelen. Tegen wanneer denkt u daarmee klaar te zijn?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, net als u, de voorzitter, en de heer Brouns ook, woon ik in de mooiste provincie, maar ik word heel boos als ik zie wat er in die provincie en in mijn eigen omgeving gebeurt. Ik word daar heel erg kwaad van. In dat kader heb ik ook twee vragen gesteld aan uw collega's Diependaele en Beke. Mijn eerste vraag aan minister Diependaele ging eigenlijk vooral over het feit dat ons rechtvaardigheidsgevoel gekrenkt wordt, over het feit dat mensen als de heer Bouloudo openlijk onze manier van leven verwerpen, maar dan wel graag de sociale voordelen hebben en daar gretig gebruik van maken. Maar dat is een andere discussie.

De andere vraag, die ik in de commissie Welzijn aan minister Beke heb gesteld, gaat over beroepsgeheim en informatiedoorstroming. Ik denk dat we het er in het hele radicaliseringsgebeuren allemaal over eens zijn dat informatie echt moet geraken waar ze hoort te zijn, bij de diensten, bij de personen. Ik heb het niet alleen over de politie en de inlichtingendiensten, maar ook over de hulpverleners. Die werken met personen die dreigen te radicaliseren. Die werken in het deradicaliseringstraject met die personen. Voor die hulpverleners is het beroepsgeheim vaak echt een juridisch kluwen. Ik kan daar zelf over meepraten. Op zich is de wet daarover wel vrij duidelijk, maar ze schermen vaak met theorieën en deontologische kaders om dat beroepsgeheim niet te doorbreken, vaak ook uit angst voor wat er gebeurt als men die informatie doorgeeft, en ook uit angst voor represailles door geradicaliseerde personen. Dat is echt een bezorgdheid die ik hier graag met u wil delen, minister.

We zijn het er allemaal over eens dat die cruciale informatie op de plaats moet komen waar ze hoort te komen, en volgens mij gebeurt dat niet altijd. Hoe ziet u zelf de regeling rond dat beroepsgeheim? Denkt u daarbij bijvoorbeeld aan een

soort mechanisme om hulpverleners en betrokken actoren te beschermen voor eventuele represailles?

Mevrouw Goeman, u hebt heel veel vragen gesteld, terecht, maar vooral die laatste vraag trok mijn aandacht.

Hoe u dat formuleert, is alsof u ervan uitgaat dat onze minister van Justitie ontzettend veel macht heeft, en die terreurnetwerken en drugscriminaliteit zelf kan aanpakken. Als ik dat lees, denk ik: dat zou fijn zijn. Ik vind dat ook hoopgevend. Misschien kunt u uw voorzitter overtuigen om echt een volwaardige minister van Justitie te hebben in Vlaanderen? Die minister kan dat misschien wel, die criminaliteit en terreurnetwerken aanpakken. De manier waarop wij die aanpak willen hier in Vlaanderen kunnen we dan in de praktijk omzetten in nauwe samenwerking met de betrokken actoren.

Ik verwijs naar de projecten in de grote politiezones in Limburg. Ik nodig u uit om daar kennis mee te maken. U bent heel hard welkom. Dan kunt u meteen uw voorzitter overtuigen van een volwaardig minister van Justitie.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Collega's, we zijn met ons allen heel hard geschrokken toen we het nieuws van de ontvoering vernamen in de pers. Hier ontstaat een sterk Limburggevoel, ik snap dat wel, maar dit dossier zegt ook andere dingen, namelijk dat er vertakkingen zijn over heel Vlaanderen. Ik heb in mijn plaatselijke krant gelezen hoe in mijn buurt mensen in het oog werden gehouden omdat ze ook verdacht werden in de hele operatie van de ontvoering. Het toont vooral aan – dat weten we in dit parlement, daarom zijn we met deze commissie begonnen – dat er mensen zijn in onze maatschappij die heel veel netwerken hebben met het criminele milieu en geweld niet schuwen om te proberen onze maatschappij te ontwrichten, en daar heel slechte bedoelingen bij hebben. Daar moeten we natuurlijk tegen reageren.

Mijn vraag is even kort als duidelijk, minister. Ik begrijp uw ideologisch pleidooi dat 'Vlaanderen meer nood heeft aan x en y'. U zei 'We moeten ervoor zorgen dat ik' en 'als ik het voor het zeggen had, zou ik zus en zo gedaan hebben'. Maar dat is niet het geval. We zitten in een structuur die moet werken. Als minister hebt u een verantwoordelijkheid, net als uw federale collega's. Mijn partij is daar niet bij betrokken, het zijn andere partijen. Ik verdenk al die partijen er niet van dat zij een andere mening hebben dan u, en dat zij vinden dat die mensen wel vrij mogen rondlopen of dat er niet straf moet worden opgetreden tegen mensen die een gevaar vormen voor onze maatschappij. Toch maken we allemaal dezelfde analyse, dat die personen op dit moment voor een stuk niet de opvolging krijgen die ze zouden moeten krijgen.

Mijn vraag is heel concreet: welke communicatie hebt u al gehad met het federale niveau over dit dossier om dit aan te kaarten? Is er overleg gepleegd? Welke lessen zijn daaruit geleerd? (*Opmerkingen*)

Wat zijn uw conclusies daaruit? Hoe kunnen we verder van hieruit om ervoor te zorgen dat dit strikter wordt opgevolgd? Ik wil echt vermijden dat we hier de volgende jaren continu een soort paraplu opentrekken of naar elkaar verwijzen en zo een sfeer oppoken. De mensen kijken echt naar ons voor oplossingen, niet voor fingerwijzingen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik wil beginnen met de verontwaardiging die hier terecht geuit is. Ik deel die volledig. Collega's, ik heb me ook te houden aan het beroepsgeheim, maar helaas ken ik het dossier. Helaas.

De essentie is dat die lokale integrale veiligheidscellen wel degelijk goed werken, en ze werken goed omdat ze nodig zijn en omdat er dossiers zijn zoals dit, dat we de voorbije minuten hebben besproken. Ze zijn opgericht in 2018, niet in 2016.

Contacten met de justitiehuisen – dat wil ik even rechtzetten – zijn er veelvuldig geweest met de betrokken steden en gemeenten. Ook daar zit meteen het verschil. Maaseik is hier al een paar keer genoemd, maar dat was een van de steden die federaal ondersteund werd, met acht of negen andere steden en gemeenten, sinds de aanslagen. Ze hebben meteen de nodige middelen en ondersteuning gekregen om effectief in te zetten op die radicalisering. Daar zie je de grote verschillen.

Die steden en gemeenten hebben wat voorsprong genomen, noodzakelijkerwijs, ten opzichte van de andere. Wij zitten bijvoorbeeld in een politiezone. De wet zegt dat je een LIVC op het niveau van de gemeente moet ontwikkelen. Ik denk dat het sterker is als je dat op het niveau van een politiezone doet, zo'n LIVC ontwikkelen. Misschien is dat een aandachtspunt voor de toekomst. Daar zit heel veel knowhow rond de tafel. U hebt ernaar verwezen, in dit kader is het absoluut nodig dat alle betrokkenen van de sportvereniging tot de school rond de tafel zitten. De school wist 43 dagen lang niet waar het kind was, we waren dan al in de coronaperiode, maar de school wist niet waar het kind was. Dat toont de noodzaak van die aanklappende aandacht nogmaals aan.

Maar die grote verschillen zijn er wel degelijk. Je hebt steden en gemeenten waar er jaarlijks maar één LIVC-overleg plaatsvindt. Bij ons is dat echt om de paar werken en er worden verschillende casussen heel goed opgevolgd. We nodigen daarbij iedereen uit van wie we denken dat we die moeten uitnodigen, en dat volledig op basis van goodwill. Het gaat van scholen tot het CAW, integratiediensten, buurtwerkers en noem maar op. Ze komen ook, maar ze zijn natuurlijk bang dat ze door het delen van informatie het beroepsgeheim schenden. Daar moet echt wel aan gewerkt worden. Er moet voldoende comfort zijn om dat te doen. Ik denk inderdaad dat de informatie daarrond over heel Vlaanderen moet worden bekendgemaakt: waarom is zo'n LIVC nodig, hoe kun je die goed laten werken, hoe zorg je voor sensibilisering en begeleiding, opleiding en vorming? Die zaken zijn absoluut noodzakelijk.

Bij lokale veiligheid gaat het eigenlijk over extreem gedrag in de brede zin van het woord. Dat gedrag kan ontwrichtend zijn en een gevaar zijn voor de maatschappij. We hebben het hier nu over radicalisering en moslimextremisme, maar het gaat toch veel breder dan dat. Een van mijn collega's heeft terecht verwezen naar banden met de georganiseerde misdaad, maar ook daarbij komt de bestuurlijke handhaving door de lokale besturen opnieuw om de hoek kijken. Ik zou meteen een pleidooi willen houden om dat mee grondig te bekijken. Kunnen we niet voor lokale versterking van de twee gaan? De LIVC is vooral gefocust op het radicaal gedrag, maar daarnaast is er ook de georganiseerde misdaad en we hebben nog te weinig middelen om aan de integriteitsbeoordeling van personen te doen. Ik wil een lans breken om naar een geïntegreerde aanpak te gaan van de georganiseerde misdaad en het geradicaliseerd gedrag.

Ik wil afronden met nogmaals te benadrukken dat we geen dag meer te verliezen hebben om tot een sterker kader voor de LIVC's te komen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. U hebt verwezen naar radicalisering, maar vaak heeft het ook te maken met andere criminele activiteiten.

Vlaanderen heeft geen ervaring wat het kader voor de bestuurlijke handhaving betreft. We zien landen zoals Nederland die daar veel verder in staan. Wij zijn daar bij mijn aanstelling wel onmiddellijk mee begonnen en er was enorm veel

wisselwerking met Nederland. Ik hoop dat ik eind dit jaar, begin volgend jaar de voorbereiding kan afronden om zo met het voorstel van decreet bestuurlijke handhaving te komen, maar daarvoor is tijd nodig omdat we hier die expertise of knowhow niet hebben. We moeten volledig van nul beginnen. Als we naar Nederland kijken, kunnen we wel de goede dingen overhouden. Zij hebben hun wetgeving een aantal keren moeten wijzigen. Wij zijn bij hen gaan kijken hoe men het daar doet. Nu zitten we in een overlegperiode met mensen uit het veld. Dat komt er dus wel aan. Het zal voor heel wat lokale besturen een versterking zijn in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit. Eindelijk, want ik denk dat heel veel lokale besturen daarop zitten te wachten.

Het kader van het decreet ter versterking van de LIVC's zal nog voor het reces worden goedgekeurd. Het goede is dat de rol van de justitieassistenten daarin verankerd wordt. Hebben zij een schrijf- en leesrecht in de gegevensdatabank? Ja. We zullen dat ook consequent toepassen. De algemene richtlijn is dat als justitieassistenten iets weten wat relevant is voor het dossier, zij dat in die gegevensdatabank moeten schrijven. Het goede aan dat kader ter versterking van de LIVC's is dat het probleem van het beroepsgeheim deels wordt opgelost, omdat zowel de CLB's als jeugd- en sportorganisaties opgenomen worden in het nieuwe decreet waardoor het beroepsgeheim een gedeeld beroepsgeheim van het volledige platform wordt. Dat zal dan minder spelen. Ook daarom is het goed dat zij in het nieuwe decreet zijn opgenomen, want CLB's, jeugd- en sportorganisaties zijn de voelsprietten bij opkomende radicalisering, waardoor je heel snel kunt ingrijpen.

Op de situatie in de gevangenis in 2006 van de heer Boulodo heb ik momenteel geen zicht. Dat was toen ook nog allemaal federaal, we moeten ons misschien eens informeren over hoe dat toen is gelopen en of hij toen in de gevangenis een deradicaliseringstraject heeft gevolgd.

Het overleg met de federale overheid is continu, zowel formeel via de comités, als informeel. De kabinetten bellen veel en komen vaak samen. Op dit moment zijn we samen met Binnenlandse Zaken en Justitie bezig een samenwerkingsprotocol te maken dat in september afgerond zou moeten zijn, om een samenwerking op te zetten rond de figuur van de verbindingsofficier, een primeur in Vlaanderen, die zal instaan voor de coördinatie tussen het Vlaamse niveau en Binnenlandse Zaken en Justitie op federaal niveau. De structuur is wat die is maar wij proberen daar slim mee om te gaan.

Voorzitter, ik denk dat het mogelijk moet zijn om het actieplan waar we mee bezig zijn, hier dit jaar nog ter bespreking voor te leggen. Ik moet dat nog eens met minister Somers bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ik denk dat deze zaak vooral opnieuw een pijnlijke wake-upcall is en dat er nog veel werk aan de winkel is binnen de aanpak van radicalisering en extremisme, ook wat de banden met de georganiseerde misdaad en het grootbanditisme betreft, en dan heb ik het inderdaad over het federale niveau, het Vlaamse niveau en het lokale niveau. Wij zijn er niet altijd van overtuigd dat Vlaanderen beter doet wat het zelf doet. Dat bewijst deze Vlaamse Regering wat ons betreft maar al te vaak, dus laten we beginnen met elk onze eigen verantwoordelijkheid te nemen en goede afspraken te maken, ook tussen het Vlaamse en federale niveau, dat is de rol die u moet spelen, minister, dat is wat wij van u verwachten. En dan zal deze commissie opnieuw in kaart brengen, zo zie ik onze rol, waar de knelpunten liggen op Vlaams niveau, ook in de samenwerking met de lokale besturen. We zullen het daar straks al kort over hebben in het kader van het rapport van het Vredesinstituut. Er moet in elk geval nog heel wat gebeuren: een versterking van de LIVC's, een betere samenwerking

met de justitiehuisen, werken aan preventie maar ook een goede opvolging op het vlak van deradicalisering. Ik kijk met veel aandacht uit naar uw actieplan deradicalisering en naar de update daarvan, want het is tijd dat we ervoor zorgen dat dergelijke zware jongens niet meer onder de radar blijven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over trainingskampen voor extreemrechtse jongeren in Rusland – 2644 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Chris Janssens

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Collega's, extremisme en radicalisering komen in vele vormen voor en ik was dan ook bijzonder verontrust door de berichten die ik onlangs in de krant las over het feit dat er in Rusland zomerkampen worden georganiseerd voor extreemrechtse jongeren. De Duitse inlichtingendiensten maken zich grote zorgen over reizen die al sinds 2017 plaatsvinden naar dat soort trainingskampen. Er bevinden zich in Sint-Petersburg twee trainingskampen waar deelnemers militaire technieken leren. Ze gaan er om met zware wapens, werken met explosieven of trainen voor gevechten op korte afstand in een stadsguerrillastijl.

De kampen, met namen als Partizan en Reserv, worden georganiseerd door een beweging genaamd Russische Imperiale Beweging (RIM). De groep telt een duizendtal leden en trainde in het verleden ook twee Zweden die daadwerkelijk terreuraanslagen pleegden, onder andere op asielcentra.

Onder de deelnemers aan deze kampen in Sint-Petersburg bevinden zich onder meer Duitse neonazi's van Het Derde Pad en de Duitse uiterst rechtse Nationaal-Democratische Partij, maar ook enkele Zweedse en Finse jongeren. Deze jongeren gingen vervolgens ook effectief aan het Oekraïense front vechten.

Ook de Amerikaanse inlichtingendiensten tonen zich zeer bezorgd over deze extreemrechtse trainings- en opleidingskampen in Rusland en de structurele steun van Rusland aan extreemrechts in Europa.

Minister, hebt u indicaties dat er ook Vlaamse jongeren deelnemen aan deze trainingskampen? Hebt u contact gehad met de bevoegde veiligheidsdiensten over deze kampen? Op welke manier wordt de relatie tussen Rusland en gewelddadig extreemrechts in kaart gebracht? Hebt u er zicht op of deze Russische organisaties ook actief zijn in Vlaanderen? Bent u het met mij eens dat de link tussen Russisch extremisme en Vlaams extreemrechts een bedreiging kan vormen voor onze democratie?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Voor wat de justitiehuisen betreft, dus justitiabelen die reeds veroordeeld zijn voor radicalisering, is er geen informatie beschikbaar over deze trainingskampen in Rusland of deelnemers hieraan. Uit navraag bij het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) blijkt dat er geen Belgen aan Russische trainingskampen hebben deelgenomen. Er is dus geen indicatie dat er ook Vlaamse jongeren naar daar gegaan zijn. Daarnaast blijken er ook geen directe links te bestaan tussen deze Russische groeperingen en groepen in ons land en Vlaanderen. Vooralsnog is er dus geen indicatie dat onze jongeren op dit moment betrokken zijn bij die Russische organisaties. Dat is volgens de gegevens die ik op dit moment heb.

Voor uw andere vragen verwijs ik ook naar de federale minister van Justitie die deze week dezelfde vraag van uw partijgenoot Jessica Soors in de Kamer beantwoordde. Hij gaf aan dat er de afgelopen jaren een twintigtal extreemrechtse Belgen naar militaire trainingskampen in het buitenland zijn geweest. Het zou voornamelijk gaan om opleidingen in Oost-Europa en landen van de vroegere Sovjet-Unie.

Op dit moment staan er 22 personen in de databank als haatpropagandist geïnspireerd op rechts-extremistisch gedachtegoed, tegenover 50 gebaseerd op islamistisch extremisme en 10 op basis van links-extremistisch gedachtegoed.

Mocht er dus iemand in de toekomst terugkeren vanuit zo'n trainingskamp en worden opgenomen in de databank, dan kan deze persoon verder worden opgevolgd door de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's). We werken aan het decreetale kader voor deelname van Vlaamse diensten en voorzieningen aan deze LIVC's. Hierdoor kunnen deze diensten de nodige informatie meedelen, met het oog op het voorkomen van terroristische misdrijven en zonder dat ze hun eventuele beroepsgeheim moeten schenden. Ook diensten die werken rond jongeren zijn hierin opgenomen. Een eerste ontwerp van tekst is momenteel afgerond en wordt deze week nog voorgelegd aan de andere bevoegde kabinetten, en daarna aan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), OCAD en het Vlaams Platform radicalisering, alvorens het aan de regering voor te leggen.

Wat mijn bevoegdheden betreft met betrekking tot de justitiehuisen, kan ik nog toevoegen dat onze justitieassistenten radicalisering de informatie uit de databank mogen gebruiken bij hun begeleiding van geradicaliseerden, wat ze ook doen. Als dus in de databankinfo iets vermeld staat over mogelijke rechts-extremistische trainingskampen, dan kan de justitieassistent bij een begeleiding daar ook rekening mee houden. Dat zullen we ook doen, de richtlijn zal zo worden gegeven. Maar zoals reeds vermeld, is dat nog niet voorgevallen binnen de justitiehuisen zelf.

In het najaar zal er ook een verbindingsofficier van de geïntegreerde politie worden aangesteld tussen Vlaanderen en de federale overheid.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, het is heel belangrijk dat we de vinger aan de pols houden. In verschillende kranten heb ik al gelezen dat rechts-extremisme ook in opmars is in Europa en dat baart me bijzonder veel zorgen. Ik hoor u antwoorden dat er op het Vlaamse niveau op dit moment nog geen info is bij de justitiehuisen over dergelijke gevallen.

Maar ik heb natuurlijk ook het antwoord gelezen van minister Geens, dat er wel al Belgen vertrokken zijn naar extreemrechtse trainingskampen. Ik denk dat we dat ook vanuit Vlaanderen zeer nauw moeten opvolgen. Ik ben blij dat alles al in stelling wordt gebracht om dat ook te kunnen doen mocht het zover komen. Want ik weet niet of het toeval was of niet, maar toen ik twee jaar geleden op vakantie was in Roemenië, ben ik daar een bende van Schild & Vrienden tegengekomen. Ik heb mij altijd afgevraagd wat ze daar aan het doen waren. En ik lees nu ook dat ze bezig zijn met het voorbereiden van gevechtstrainingen. U begrijpt dat ik mij daar zeer veel zorgen over maak. Het spreekt voor zich dat ik daar zo nodig in deze commissie op zal terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, het spreekt voor zich dat, als Vlaamse jongeren daarbij betrokken waren, als zij strafbare feiten hebben gepleegd, zij daarvoor moeten worden gestraft. Het is ook belangrijk dat er wordt onderzocht

wat de verhouding was tussen Vlaamse, Waalse en Brusselse jongeren zodat onze LIVC's de juiste informatie krijgen.

Wat ik ook nog belangrijk vind om hier mee te geven, is dat het actieplan dat wij vorige legislatuur hebben opgesteld, betrekking heeft op alle soorten ideologieën en levensovertuigingen. Er mag daarin geen onderscheid worden gemaakt. En dat zie je dan ook in de acties die daarin worden opgenomen. Nagenoeg allemaal hebben ze betrekking op alle soorten extremisme, en dan vooral gewelddadige radicalisering. Ik vind het heel belangrijk dat we dat niet uit het oog verliezen. Ik wil de collega's er dan ook toe oproepen om, als er gewerkt wordt aan een nieuw actieplan voor de toekomst, daarin geen onderscheid te maken. Voor mij is het niet de actor die belangrijk is, maar de actie zelf. En het gaat over gewelddadige radicalisering, om het even welke motieven zich daarachter bevinden. Ik vind het heel belangrijk dat we in de toekomst op diezelfde lijn blijven voortwerken.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, 'Er is een toenemende dreiging van extreemrechts.' Dat is niet wat ik zeg, maar wel wat Paul Van Tigchelt een maand geleden heeft gezegd. En Paul Van Tigchelt van het OCAD is tijdens de vorige legislatuur een veel geziene gast geweest in deze commissie, omdat hij de vinger heel goed aan de pols houdt van wat er beweegt in onze maatschappij.

Ik heb vorige legislatuur een vraag gesteld over de thematiek van extreemrechtse radicalisering, omdat er toen ook leerkrachten aan de alarmbel trokken. Zij merkten in de klaslokalen dingen op waarmee ze niet aan de slag konden. Zij merkten dat jongeren heel verregaande gedachten hadden en vroegen zich af hoe ze daarmee moesten omgaan. Daarom trokken ze aan de alarmbel.

Dat deed mij terugdenken aan een paar jaar voordien, toen diezelfde leerkrachten aan de alarmbel trokken omdat ze zagen dat heel wat jongeren in stedelijke context dweepten met de 'glamour' van jihadistische extremistische bewegingen. Dat signaal moet dus echt wel heel serieus worden genomen. Gekoppeld aan het feit dat er inderdaad een twintigtal Belgen zijn meegegaan naar zulke extremistische kampen, moeten we allemaal heel waakzaam zijn en dit serieus nemen. We mogen ook niet de fout maken te denken dat dat in het buitenland gebeurt en dus niet hier. Want als het gebeurt in Duitsland of in Frankrijk, dan is de kans zeer groot dat zulke dingen ook overwaaien naar ons land. Denk er ook aan dat deze commissie werd opgericht na de dodelijke aanslagen op Charlie Hebdo, omdat we wisten dat Vlaanderen en België niet konden achterblijven.

Minister, ik heb niet zozeer een concrete vraag voor u, maar ik wil zeggen dat ik het deels eens ben met collega Sminate. Wij, parlementsleden, democraten, moeten één duidelijke lijn trekken, tegen elke vorm van gewelddadige radicalisering. Het maakt mij niet uit of die extreemlinks, extreemrechts, extreemreligieus, of zelfs extreemgroen, -geel, -blauw of -rood is. Dat maakt mij niet uit. De mensen die overgaan tot gewelddadige radicalisering, die moeten wij, democraten, aanpakken.

Hier in Vlaanderen hebben we vooral het preventieve luik in handen. Hier in Vlaanderen moeten we er vooral voor zorgen dat jongeren niet in de valstrik trappen van dat soort ideologie. Dat zijn de tools die we hier hebben.

Minister, mijn concrete vraag aan u is dan ook: neem dat op in de toekomstige plannen, breed over de hele Vlaamse Regering, in de preventieve maatregelen, in het debat om ervoor te zorgen dat we dat kunnen voorkomen, neem het op in alle geledingen van de maatschappij en de regering zodat we ervan doordrongen zijn.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik wil dat volmondig bijtreden. Ik denk dat het een belangrijke taak is voor de LIVC's, en wij doen dat vandaag. Ik heb er daarstraks ook naar verwezen. Het gaat eigenlijk over extreem gedrag in de breedst mogelijke betekenis van het woord. Vanaf het moment dat het ontwrichtend is en een gevaar is voor onze samenleving moet het op onze radar komen, en dat gebeurt. Ik denk inderdaad dat daar wel wat aandacht aan kan worden geschonken.

Minister, ik kom nog heel even terug op de vorige discussie. Er werd verwezen naar de bestuurlijke handhaving. Er is in dezen sprake van linken met Rusland, en ook in dit geval is de georganiseerde misdaad nooit veraf. Het klopt dat die handhaving nog in haar kinderschoenen staat, maar het klopt natuurlijk ook niet dat we nog niets hebben. Er zijn de Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra (ARIEC's), die wel degelijk goed werken, in onze provincie en in Antwerpen. Ik denk dat men die kans moet nemen om ook daar naar een nauwe samenwerking met die LIVC's te gaan.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: We hebben twee ARIEC's in Vlaanderen. We zijn daar ook gaan kijken. We willen dat over heel Vlaanderen uitrollen. We zijn daarmee bezig, maar ik heb helaas veel bevoegdheden en weinig adviseurs en kan dus ook niet toveren. Dat komt er echter aan, net als dat ontwerp van LIVC-decreet er nog voor het reces komt. Het goede is dat ook de onderwijs- en sportsector enzovoort, betrokken zullen zijn, dus zeker ook de scholen. Daarom zijn we ook bezig met een actieplan ter preventie van radicalisering. Alle vormen van extremisme – er werden verschillende genoemd – zullen in dat actieplan voorkomen. Het actieplan zal ook verschillende domeinen omvatten, van Onderwijs tot Sport. Het lijkt me goed dat we dat hier dan ook ten gronde kunnen bespreken. Ik denk dat het voor zich spreekt dat we alle vormen van extreem gedachtegoed die een gevaar betekenen voor onze samenleving, mee bestrijden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik hoop dat we het erover eens zijn dat geweld en radicalisme in onze democratische samenleving geen plaats hebben, en dan gaat het inderdaad van extreemrechts tot extreemlinks. Ik sluit me dus volmondig aan bij de oproep om in het kader van het actieplan inzake deradicalisering, maar ook in de commissie na te denken over hoe we dat in de eerste plaats kunnen voorkomen. Ik ben dus blij dat daarover wordt nagedacht.

Tot slot wil ik een oproep doen om misschien toch ook al na te denken over wat we gaan doen op het moment dat er toch geradicaliseerde extreemrechtse jongeren of volwassenen terugkeren. Ik acht dat niet onmogelijk, als je bekijkt wat er in de andere Europese landen gebeurt, dus ik denk dat we ook over de volgende stap moeten durven nadenken en ook daarvoor deradicaliseringstrajecten op de agenda moeten zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de begeleiding van geradicaliseerde gevangenen
– 2679 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe aanpak om geradicaliseerde gedetineerden te begeleiden
– 2721 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stopzetting van de samenwerking met het platform van Vlaamse imams en moslimdeskundigen
– 2722 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de stopzetting van het project Theologische Aanpak Islamitische Radicalisering
– 2735 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het stopzetten van de financiering voor deradicaliseringstrajecten waarbij imams worden ingeschakeld
– 2778 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Chris Janssens

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, in de pers verscheen op 15 juni 2020 dat u hebt beslist om het project 'theologische aanpak van islamitisch radicalisme', begeleid door onder andere Khalid Benhaddou, stop te zetten. De afgelopen maanden liet u dit project evalueren en bleken er verscheidene zaken niet te kloppen. En dat is eigenlijk nog zacht uitgedrukt. Zo kwam het aantal werkuren zowel in 2018 als in 2019 niet overeen met de uitbetaalde subsidie. Daarnaast konden bepaalde rekeningen niet in verband worden gebracht met de opdracht van het project. Er werden onevenredig veel middelen besteed in verhouding met het aantal geleverde prestaties. Ten slotte lieten ze bij aanvang zonder overleg het aantal moslimconsulenten verminderen van dertien naar één, en de samenwerking liep dan ook nog eens een lange tijd zeer slecht.

De Vlaamse overheid voorzag voor dit project 174.000 euro per jaar. Collega's, het is schandalig dat er zoveel voorzien werd per jaar om geradicaliseerde gevangenen te begeleiden op kosten van de Vlaamse overheid, en dan nog zonder resultaat. Deze geradicaliseerde gevangenen hoorden in de eerste plaats al niet in onze gevangnissen te zitten, maar in een gevangenis in het land van herkomst. Het is dan ook niet onze taak om hen te begeleiden.

De minister geeft aan dat ze de begeleidingen van de geradicaliseerde gevangenen nu anders wil aanpakken, met een multidisciplinair team van theologen, therapeuten, psychologen en maatschappelijk werkers. De vraag blijft hierbij echter of de middelen evenredig zijn met het doel. Er wordt veel geïnvesteerd in deradicaliseringsprogramma's, vaak met weinig resultaat.

Geradicaliseerde gevangenen zijn zo gebrainwasht dat volledig herstel zelfs moeilijk haalbaar of zelfs onmogelijk is, waardoor zij bijgevolg weer worden losgelaten

als een tikkende tijdbom in onze maatschappij. Voor onze partij is het duidelijk: het beste deradicaliseringsbeleid blijft een terugkeerbeleid.

Minister, hoe komt het dat dit project nu pas geëvalueerd werd?

Welke verdere stappen zult u ondernemen om dit misbruik van overheidsgeld aan te pakken? Onderneemt u ook stappen tegen imam Khalid Benhaddou?

Hoeveel extra kosten denkt u te maken door nieuwe multidisciplinaire teams samen te stellen? Wanneer zullen die operationeel zijn? Werkt u evidencebased voor zulke programma's?

Vindt u dat het de taak is van de Vlaamse overheid om deze extremisten te begeleiden?

Bent u van oordeel dat het nog steeds mogelijk is geradicaliseerde gevangenen van hun radicaal-islamitisch gedachtegoed af te brengen?

Welke initiatieven neemt u nog in verband met geradicaliseerde gevangenen?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Mijn vraag gaat ook over de stopzetting van de samenwerking met het Platform Vlaamse Imams en Moslimdeskundigen (PVIM). Collega Blancquaert heeft al een volledige uitleg gedaan en dit een beetje gesitueerd, met de timing en dergelijke meer.

Mijn vragen gaan voornamelijk over de nieuwe aanpak van de minister. U wilt het over een andere boeg gooien. U wilt in de toekomst samenwerken met een expertisecentrum dat onder meer therapeuten, psychologen, juristen, pedagogen en theologen in huis heeft. Die laatste zijn niet onbelangrijk, want het is natuurlijk nog steeds belangrijk dat er met experts wordt samengewerkt die de islam kennen.

Deze aanpak wordt internationaal en wetenschappelijk aanbevolen. Niet enkel het probleem van radicalisering wordt met de methode die u wilt hanteren aangepakt, maar ook andere problemen die die geradicaliseerde persoon heeft. Het gaat dan om drugsproblemen, agressie en psychiatrische aandoeningen. Ten slotte wilt u dat de justitieuizen een risicoanalyse maken van elke geradicaliseerde ex-gedetineerde. Ook die risicoanalyse is zeer belangrijk om een inschatting van elke persoon op het individu zelf te maken, denk ik.

Hoe zal de nieuwe begeleiding van geradicaliseerde ex-gedetineerden concreet worden georganiseerd? Wat zal er anders zijn ten opzichte van het vorige project van Benhaddou?

Welke timing hanteert u om deze nieuwe aanpak volledig uit te rollen?

U spreekt van een multidisciplinaire aanpak, dus een methode die verschillende problemen aanpakt en internationaal en wetenschappelijk wordt aanbevolen. Wat is de meerwaarde van een dergelijke multidisciplinaire aanpak? Hoe zult u dat concreet organiseren?

Op welke wijze zult u het maken van een risicoanalyse introduceren in de justitieuizen?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, het verhaal is ondertussen wel bekend, maar ook vrij hallucinant. Het project is gestart in 2018. Wie er de vorige legislatuur al bij was, weet hoeveel nadruk we in deze commissie gelegd hebben op het belang

van dit soort projecten. Uiteraard – u zei het daarnet al bij een andere vraag – zouden we liever hebben dat er veel strengere voorwaarden werden opgelegd. Die bevoegdheid hebben we nu eenmaal niet. Als je dit soort projecten niet hebt, weet je ook niet met welke mindset die jongeren weer in onze samenleving komen. Hoe we het ook draaien of keren, die jongeren gaan na een aantal jaren opnieuw in onze samenleving terechtkomen. We hadden dus wel enigszins onze hoop gesteld op dit project, zodat we ten minste weten met welke visie op de samenleving ze na hun gevangenisstraf terugkomen. Als ik dan hoor dat er zo weinig interventies gebeurd zijn voor het bedrag dat toegekend werd, vind ik dat heel moeilijk te verteren. Als je het uitrekent, gaat het om een paar duizend euro per sessie. Ik heb het daar echt heel lastig mee, net als iedereen hier, waarschijnlijk.

Minister, ik heb hierover de volgende vragen.

Kunt u wat meer toelichting geven bij uw beslissing tot stopzetting van de samenwerking? Kunt u het financiële mismanagement met belastinggeld verder verduidelijken?

Voorals deze vraag vind ik heel belangrijk. Het project is gestart in 2018 maar werd blijkbaar verlengd. Ik vind het heel moeilijk te begrijpen dat zo'n project verlengd wordt, ondanks de financiële problemen en problemen op het vlak van samenwerking.

Ik begrijp niet waarom er op dat moment niet is ingegrepen. Ik kijk dan natuurlijk niet naar u, maar naar uw voorganger. Hoe is het mogelijk dat zo'n project zo veel middelen heeft gekregen en dat er bijna geen controle was op de uitgaven?

Ook deze vraag is heel belangrijk. Zult u de fout aangewende financiële middelen terugvorderen bij gebrek aan duidelijke financiële toelichting?

Welke verdere stappen zult u nog zetten in dit dossier?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Het probleem werd hier al uitgebreid geschetst. We hebben vernomen dat het project wordt stopgezet. Ik vul nog aan bij wat de collega's al zeiden. Het is er gekomen na de aanslag in Luik in 2018. De dader was iemand die geradicaliseerd is in de gevangenis. Het ging overigens wel degelijk om een Belg, collega Blancquaert, iemand die dus in de gevangenis zat in het land van oorsprong. Dat wilde ik toch nog meegeven. Toen werd er gestart met dit traject, met de bedoeling die imams mee in te zetten om de radicalisering bij ex-gedetineerden tegen te gaan en hen beter te begeleiden.

Minister, u hebt verklaard dat u het project stopzet na een doorlichting door uw administratie. De argumenten die u aanhaalt, zijn te weinig werkuren, te weinig consultants, hoge niet-verantwoorde kosten en een te beperkt aantal begeleide gedetineerden.

In de media werden er tegenstrijdige verklaringen gegeven over de contacten die u, of uw kabinet en administratie, gehad zou hebben met de verantwoordelijken van het project. Wel hebt u in de media uw nieuwe aanpak toegelicht, waarbij u kiest voor methoden die de verschillende problemen aanpakken, zoals drugs, agressie en psychiatrische aandoeningen. Ik denk dat het een goede zaak is dat daar multidisciplinair op zal worden ingezet. Volgens imam Benhaddou gebeurde dat op dit moment al.

Minister, ik wil u graag een aantal vragen om verduidelijking stellen.

Hoeveel trajecten werden er tot de stopzetting van het project opgezet, en vooral: met welke resultaten? Ik denk dat dat het belangrijkste is. Ook al zijn er maar

weinig cases, als er resultaten zijn, is het belangrijk om die mee te nemen en daaruit te leren voor de toekomst.

Kunt u een meer gedetailleerde toelichting geven bij de doorlichting die heeft plaatsgevonden en die aanleiding gaf tot stopzetting van het project? Waar heeft men allemaal naar gekeken en welke afwegingen werden er gemaakt?

Op welke manier zijn de betrokkenen van het project ingelicht en hoe zijn ze betrokken bij de totstandkoming van de beslissing tot stopzetting? Is er op voorhand nog ruimte gegeven om te remediëren en bij te sturen, om in de toekomst eventueel alsnog verder te kunnen werken, indien de resultaten positief waren?

Kunt u tot slot uw geplande nieuwe aanpak toelichten? Ik heb al benadrukt dat ik zeker oren heb naar die multidisciplinaire aanpak. Maar als de heer Benhaddou aanhaalt dat dat al gebeurt, ben ik wel benieuwd hoe de bestaande opgebouwde expertise uit het project 'theologische aanpak van islamitisch radicalisme' kan worden meegenomen in die toekomstige aanpak. Ik ben ook benieuwd welke rol de imams daar eventueel nog in kunnen spelen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Ik houd het kort, collega's. Mijn vragen gaan over hetzelfde onderwerp, minister, namelijk het intrekken van de subsidies voor het project 'theologische aanpak van islamitisch radicalisme', een project dat u negatief evalueert vanwege discrepanties in het aantal werkuren en de onkosten. Ook ik had vooral graag wat meer details geweten.

Krijgen wij die evaluatie te zien? Maakt u ze beschikbaar voor de commissie? Is er bij aanvang een beheersovereenkomst of contract afgesloten met de verantwoordelijken van het project? Wat was de inhoud? Wat waren de vooropgestelde doelen van die beheersovereenkomst of dat contract? Wat waren de evaluatiecriteria?

Op welke basis werd de evaluatie gemaakt van de verhouding subsidies-aantal werkuren? Welke rekeningen klopten niet en waarom?

Het project sprak oorspronkelijk inderdaad van dertien imams. Ik heb gelezen dat er uiteindelijk slechts met één werd gewerkt gedurende twee jaar. Hoe komt dat? Wie moest instaan voor het inschakelen van de andere imams? Waarom werd dat cijfer niet gehaald? Hebben uw diensten iets ondernomen om eventueel ondersteuning te bieden? In welke gevangenissen liep het project en hoe werd het daar beoordeeld?

U hebt in de pers vermeld dat de organisatie herhaaldelijk de kans zou hebben gekregen om uitleg te geven, maar dat daar niet op werd ingegaan. Hoe vaak is die vraag gesteld en wanneer?

Tot slot ben ik natuurlijk heel erg geïnteresseerd in uw alternatief, die multidisciplinaire aanpak. Kunt u ons al iets vertellen over de termijn? Wanneer denkt u dat op te starten? Zult u een beheersovereenkomst afsluiten om ervoor te zorgen dat de uitkomst de volgende keer wel naar wens is?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, er zijn veel vragen gesteld. Dat is ook terecht, denk ik. Zoals jullie weten, werd in 2018, in de vorige legislatuur dus, onder de vorige minister van Welzijn, in het kader van de theologische aanpak van islamitisch radicalisme een samenwerking opgezet met de vzw PVIM, met Khalid Benhaddou en Saïd Aberkan als coördinatoren. De reden daarvoor was dat magistraten voorwaarden oplegden rond een theologische of ideologische begeleiding, gericht op

islamitische deradicalisering. Voor de duurtijd van een jaar werden door het agentschap Jongerenwelzijn subsidiemiddelen ten bedrage van 174.000 euro ter beschikking gesteld. Daartegenover werden 1280 contacturen vooropgesteld.

De aanleiding waarom we daar nu niet mee voortgaan, is het feit dat men vanuit het platform de vraag stelde of men verder mocht doen. Ik denk dat het de logica zelf is dat ik dat dan eerst evalueer, voordat ik kijk of we daarmee verder gaan doen of niet.

Het is, voor alle duidelijkheid, de administratie die de evaluatie heeft gemaakt. De bedoeling van het project was dat justitieassistenten en consultants van het agentschap Opgroeien een beroep konden doen op de deskundigen van het platform voor de begeleiding. De theologische ondersteuning zou worden aangeboden door moslimconsultanten die verbonden zijn aan het platform en die door hen inhoudelijk gescreend zouden worden. Oorspronkelijk was voorzien in een pool van dertien consultants-vrijwilligers, die gebiedsdekkend zou werken en dus inzetbaar zou zijn over heel Vlaanderen.

Later kwamen ze daar zonder overleg op terug en vingen ze aan met slechts één betaalde moslimconsulent.

De theologische ondersteuning kon ingezet worden door de justitiehuisen en door het agentschap Jongerenwelzijn, voor jeugddelinquenten, en bestond uit twee verschillende opdrachten: adviseren van de justitieassistenten en begeleiding van justitiabelen of jeugddelinquenten. Het gaat dus niet over de begeleiding binnen de gevangenis, maar erna, eenmaal ze onder de justitiehuisen vallen.

De overeenkomst met het platform werd ondertekend in maart 2018 en het startte in mei 2018 met de eerste opdracht. Op 19 november 2018 werden in totaal twaalf adviesrapporten gemaakt voor de afdeling Justitiehuisen en waren er drie begeleidingen opgestart. Voor het agentschap Jongerenwelzijn waren er op die datum in totaal twee adviesopdrachten uitgevoerd en één lopende begeleiding. Het aantal gepresteerde uren door de consultants van het platform bedroeg op 19 november 2018 dus ongeveer 136 uren. Eind 2018 werd door mijn voorganger, in samenspraak met het platform, beslist om de werking voort te zetten in 2019 conform de overeenkomst van 2018 met het overschot van de door het agentschap Opgroeien reeds overgemaakte middelen binnen de voorziene subsidieovereenkomst.

Op datum van 20 september 2019 betrof het totaal aantal uitgevoerde prestaties 32 adviesopdrachten en 13 begeleidingen. Volgens het platform stemde dit overeen met in totaal 314 uren gepresteerde contacturen.

Op basis van de financiële rapportage die werd ingediend door het platform op 13 januari 2020, bleek dat er ter uitvoering van deze opdrachten in 2018 in totaal 88.288,54 euro werd uitgegeven voor 136 contacturen en in 2019 45.200,78 euro voor 178 contacturen. In totaal ging het van bij aanvang van het project tot en met september 2019 dus over 133.489,32 euro voor slechts 314 contacturen. Hieruit concludeerde mijn administratie dat het platform slechts 25 procent van de voorziene uren heeft gepresteerd, maar hiervoor wel ongeveer 75 procent van het voorziene budget had aangerekend. Het spreekt voor zich dat mijn administratie hier ernstige vragen bij had.

Vanuit de stuurgroep werden verschillende opmerkingen gemaakt over de financiële verantwoording en werd duidelijk gemaakt dat enkel kosten gemaakt mochten worden die noodzakelijk waren ter uitvoering van de toegekende opdracht. Omdat volgens die eerste rapportage nog meer dan voldoende middelen over waren om met een jaar te verlengen en de opdrachten toen ook stegen, werd er door mijn voorganger beslist om de opdracht te verlengen voor 2019, mits de

coördinatoren van het platform erop toezagen dat de subsidies als een goede huisvader werden beheerd.

Maar uit de tweede financiële rapportage, ingediend in januari 2020, bleek dat de kosten die werden aangerekend in 2018 dubbel zo hoog waren als wat werd meegedeeld eind 2018. Dit werd op geen enkele van de drie stuurgroepen die in 2019 plaatvonden ter attentie gebracht van de stuurgroep. Het platform gaf tevens geen afdoende duidelijkheid bij de toch wel aanzienlijke kosten die in het eerste werkjaar 2018 werden aangerekend. Dit gaat van kosten voor het huren en herinrichten van een kantoorruimte van een eigen vzw – hoewel de meeste gesprekken plaatsvonden in de justitiehuisen – tot het opleiden van vrijwilligers die er niet waren. Men rekende kosten aan voor de opleiding van dertien vrijwilligers, maar als die er niet zijn, is het wel raar om dat te factureren. Er waren erelonen voor het zelf geven van die opleidingen, die er dus niet hadden moeten zijn.

De aankoop van een televisie en verschillende computers terwijl er slechts één medewerker was, is ook bijzonder. Het aanmaken van een website, tegen het advies van de stuurgroep in, werd ook aangerekend. Dan was er nog een zogenaamde boekhoudkundige vergissing van 10.000 euro, die wij hebben opgemerkt en waarvan ze niet anders konden dan die recht te zetten. Het uiteindelijk aantal gepresteerde uren staat onzes inziens ook niet in verhouding met de aangerekende kosten.

De samenwerking verliep ook niet altijd even transparant en sommige afspraken werden niet nageleefd. Zo stelde het PVIM in het werkingsjaar 2018 aan de stuurgroep de vraag om een deeltijdse administratieve kracht aan te werven ter ondersteuning van de expert die de begeleidingen opnam. Hierop werd verschillende malen negatief geadviseerd vanuit de stuurgroep omdat de caseload te laag was en er dus onvoldoende staving was voor de nood aan extra administratieve ondersteuning. Niettemin besloot het PVIM om toch een administratieve kracht aan te werven, om die niet veel later te ontslaan. Dit ging natuurlijk gepaard met een ontslagvergoeding. Ook de eerste islamconsulent die het PVIM had aangesteld werd ontslagen, met uiteraard een ontslagvergoeding, op basis van een heel slechte samenwerking met onze diensten.

Het PVIM werd verschillende malen om verantwoording gevraagd, zowel via de stuurgroepvergaderingen als via telefoon en mail door mijn administratie. Bovendien heeft mijn administratie in maart van dit jaar op mijn vraag nog een extra overleg ingepland met betrekking tot de financiële verantwoording. Ik wilde hun nog een laatste kans bieden om zich te verantwoorden. Het PVIM kreeg zelfs op voorhand de vragen doorgestuurd die mijn administratie hierbij had. Maar helaas, ook tijdens dit overleg, waarbij de heer Benhaddou trouwens zelf niet is komen opdagen, konden niet alle kosten verantwoord worden. Het is niet correct wanneer hij openlijk in de krant zegt dat hij van niks afwist en dat hij uit de lucht komt vallen. Hij heeft andere mensen naar die vergaderingen gestuurd, maar kwam zelf niet opdagen. Ik vind het een beetje sneu dat mijn administratie, die gewoon haar werk doet, in haar hemd wordt gezet door te zeggen dat zij liegt. Zij heeft alles gedaan wat er van haar wordt verwacht. Als we subsidies geven en er wordt gevraagd om die te verlengen, dan moeten we dat toch evalueren? Dat heeft mijn administratie ook gedaan. Men heeft verschillende keren de kans gekregen om zich te verantwoorden en alle vragen werden op voorhand doorgemailed.

Gelet dus op de wijze waarop er met de middelen werd omgegaan en het gebrek aan communicatie over de besteding van de middelen ten aanzien van de stuurgroep was het advies van mijn administratie tot voortzetting van dit platform dan ook negatief. Ik heb dit advies gevolgd, omdat de evaluatie inzake financiële middelen niet goed was, maar ook omdat ik deradicalisering ook wetenschappelijk wil onderbouwen. Er werden vragen naar het resultaat gesteld en die geradicaliseerden werden niet

wetenschappelijk opgevolgd of er was geen wetenschappelijke onderbouwing van de aanpak. We hebben ook veelal te maken met criminelen en daarvoor moet je andere middelen inzetten. Daarom hebben we ook voor een nieuwe aanpak gekozen.

Met betrekking tot de vragen rond de consequenties en stappen die ondernomen zullen worden voor een eventuele terugvordering van de middelen heb ik mijn collega, minister Beke, gevraagd om deze terug te vorderen, omdat de middelen integraal door het toenmalige agentschap Jongerenwelzijn werden toegekend en dus onder zijn bevoegdheid vallen.

Door de behoefte op het terrein om gespecialiseerde expertise in te schakelen bij de ideologische aanpak van extremisme is een aanbod op korte termijn wel aangewezen. In de realiteit komen er volgend jaar nog zestig geradicaliseerden vrij, al dan niet onder voorwaarden. Dan vind ik het voor de veiligheid van onze maatschappij aangewezen dat wij daar wel in investeren, maar we moeten dat op de juiste manier doen met een multidisciplinair team dat alle aspecten van het leven van een geradicaliseerde zal bekijken.

Dikwijls is er sprake van andere vormen van criminaliteit, psychische of psychiatrische stoornissen, drugs, beïnvloeding, attitude, gedrag. Het theologische aspect is slechts een klein onderdeelje van radicalisering. Dat moet ook worden aangeboden, maar in het kader van een groter geheel en door personen die op de achtergrond in alle stilte met die gasten en – zeer belangrijk – hun families werken.

Daarom zal ik tegen het eind van de zomer werken met een organisatie die een dergelijke multidisciplinaire werking aanbiedt. Want ik heb ook gelezen dat Benhaddou beweert dat hij multidisciplinair werkte, maar dat was in dit project niet het geval, ondanks de herhaalde vraag van de stuurgroep. De stuurgroep heeft er vaak op gewezen, maar dat was in de praktijk niet het geval.

Tegelijk bouw ik een eigen multidisciplinair team op binnen de justitiehuizen. Het is belangrijk om de knowhow in eigen handen en in eigen huis te hebben. We hebben daarstraks gesproken over verschillende vormen van radicalisering bij de zestig geradicaliseerden die volgend jaar vrijkomen. Ik wil dus binnen de justitiehuizen een eigen multidisciplinair team. Ik introduceer ook het gebruik van wetenschappelijk onderbouwde risicotaxatiemethoden in de justitiehuizen zelf. Ik wil dit binnen het jaar uitgerold hebben: je moet de juiste profielen aantrekken, alles wetenschappelijk goed onderbouwen en dus evidencebased gaan werken. Dat is echt heel belangrijk als we het echt menen. Dat is ook wat we doen. We moeten niet zeggen dat imam X zich met deradicalisering moet bezighouden. Het is onze taak, onze verantwoordelijkheid om dat op een wetenschappelijk onderbouwde risicotaxatiemethode te doen. Het personeelsplan is klaar. Ik hoop dat de regering dat deze week of volgende week kan goedkeuren. Er zitten verschillende profielen in die we willen aanwerven, want we mogen voor dergelijke zaken niet zomaar de eerste de beste oplossing nemen. Dit moet echt wel grondig gebeuren. Dat is de manier waarop we dat verder willen doen.

Er zijn mensen die het financieel dossier willen inkijken. Voorzitter, ik ga het niet doormailen, maar ik wil een dataroom oprichten in mijn kabinet waar iedereen het kan komen inkijken. Dat is jullie recht.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord en de toelichting.

Als ik uw evaluatie hoor, sta ik toch redelijk versteld. Ik denk dat we kunnen spreken over frauduleuze en crapuleuze praktijken die met overheidsgeld zijn gebeurd.

Ik kom nog terug op mijn eerste vraag waarop ik geen antwoord heb gekregen. Zult u acties ondernemen tegen imam Benhaddou?

Ik heb ook al meermaals mijn bedenkingen geuit bij het gebruik van het instrument risicoanalyse, toch voor bepaalde groepen van gedetineerden. Risicoanalyse is perfect inzetbaar bij minder zware misdrijven om een indicatie van mogelijk hervat te krijgen, maar risicoanalyse bij geradicaliseerden is naar mijn mening toch minder bruikbaar. Bij deze groep van gedetineerden zal er immers steeds een risico op hervat zijn. Door het onvoorspelbare karakter van het type van gedetineerden houdt een terugkeer naar de maatschappij bij voorwaardelijke invrijheidstelling of einde straftijd, toch steeds een zeker risico in. Ik ben dan ook benieuwd naar de visie van de ministers hieromtrent alsook welke rol de risicoanalyse en de multidisciplinaire teams ten aanzien van dit type gedetineerden exact zullen vervullen.

Ik heb nog enkele bijkomende vragen. Minister, gaat u deze multidisciplinaire teams evalueren? Als we kijken naar wat er in het verleden is gebeurd, is een evaluatie toch zeer belangrijk. Als u dit niet gaat doen, waarom niet? Zo ja, welke evaluatiecriteria worden hiervoor gebruikt? Wat zal de periodiciteit zijn?

Welke concrete doelen stelt u voor deze multidisciplinaire teams? Met andere woorden, wanneer is die werking voor u eigenlijk geslaagd? Op welke tijdstippen zal er een risicoanalyse van de geradicaliseerde gevangenen worden gemaakt?

Welk belang wordt er gehecht aan de resultaten van de risicoanalyse in het kader van de totale evaluatie en beoordeling van dit type gedetineerden?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, ik dank u voor uw duidelijke duiding over de nieuw ingeslagen weg, want dat is het toch. De nieuwe aanpak moet zo snel mogelijk gebeuren, want die is zeker noodzakelijk. We hebben daarnet de ontvoering in Genk besproken, maar ondertussen lezen we in de media dat een aantal geradicaliseerde IS-vrouwen zouden worden overgebracht naar ons land. Ze zouden onmiddellijk naar de gevangenis gaan. Het is zeer belangrijk dat ze daar worden opgevolgd met een aanklappende houding en aanpak, vanaf het moment dat ze in de gevangenis terechtkomen maar ook nadien, en dat de Vlaamse overheid klaarstaat om die vrouwen op te volgen om het risico voor onze samenleving zo klein mogelijk te maken.

Er is sprake van zestig geradicaliseerden die vrijkomen, maar waarschijnlijk komen er daar nog een aantal bij als er mensen terugkomen uit IS- of ander gebied.

Ik kijk uit naar het nieuwe Vlaamse actieplan met betrekking tot gewelddadige radicalisering. Er komt inderdaad een nieuwe aanpak. We hebben gezien dat er kort op de bal moet worden gespeeld om de evaluatie te doen, en dat we doelstellingen zullen moeten stellen. Op welke manier zullen we die nieuwe aanpak evalueren?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, als ik uw antwoord hoor, denk ik dat niemand in deze zaal zal kunnen zeggen dat u niet de juiste beslissing hebt genomen. Kosten aanrekenen voor zaken die niet worden gepresteerd, is net de reden waarom je bij de belastingbetaler geen draagvlak zult vinden voor dit soort projecten, terwijl dat net zo belangrijk is in de strijd tegen radicalisering. Vandaar dat ik mijn vraag tot terugvordering van die budgetten zo belangrijk vind. Maar ik heb begrepen dat we die vraag aan minister Beke moeten stellen.

Ik heb nog een bijkomende bedenking. Het is belangrijk dat we de ervaring van betrokkenen kunnen valideren, dat we dat niet in de vuilnisbak gooien. Vorige week

hoorde ik een partijvoorzitter zeggen: "The past is the past." In dit geval ben ik het daar niet helemaal mee eens. We moeten hier net leren uit het verleden. Is het mogelijk om te beschikken over verslagen van die interventies? Bestaan die überhaupt? Er zijn toch een aantal uren gepresteerd. Ik veronderstel dat er van die sessies wel degelijk verslagen bestaan. Als we in de toekomst gebruik willen maken van die ervaring en die prestaties, kunnen we daar dan inzage in krijgen?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, op basis van wat ik in de media heb vernomen, vrees ik dat we het kind met het badwater zouden weggooien op basis van verschillende tegenstrijdige verklaringen, maar u hebt een heel duidelijk zicht gegeven op het advies van uw administratie. Ik onthoud daar twee belangrijke zaken uit.

Enerzijds is er de negatieve evaluatie op basis van het beheer van de middelen. Als daar bepaalde zaken fout zijn gelopen, hoop ik dat er eventueel wordt bijgestuurd. Vanuit mijn contacten heb ik begrepen dat de nadruk lag op de projecten zelf, maar dat er een hele administratieve rompslomp was. Hier hebt u een totaal ander beeld geschetst, dus bedankt voor die verduidelijking.

Anderzijds is er een sterke inhoudelijke en wetenschappelijke onderbouwing. Ik ben blij te horen dat daarvan volop verder werk kan worden gemaakt. U zei dat er in het komende jaar zestig geradicaliseerde gedetineerden onder voorwaarden zullen vrijkomen.

Ik hoop dat dat niet in de tussentijd gebeurt. U zegt eind deze zomer te willen starten met het nieuwe project, ik hoop dat intussen niemand tussen de mazen van het net glipt. Hierbij is een multidisciplinaire aanpak heel belangrijk, maar ik hoop dat ook theologische experts zoals imams daarbij een rol kunnen spelen als dat nodig blijkt. Ik heb vernomen dat imam Benhaddou in zijn andere projecten via onderwijs bijvoorbeeld zeer sterke resultaten neerzet.

Minister, is er een oproep gelanceerd? Gebeurt dat via een externe organisatie? U zegt ook dat u dat wilt integreren in de Vlaamse justitiehuisen. Wordt dan in eerste instantie gekeken naar de expertise die in die justitiehuisen aanwezig is?

Het is heel goed dat er een wetenschappelijke onderbouwing komt om de effecten van de inspanningen die worden gedaan te meten en eventueel te kunnen bijsturen en te leren voor de toekomst. Op die manier kan dit project alleen sterker worden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Voor ons is het heel duidelijk: publieke middelen moeten altijd goed worden besteed en dus lijkt het me niet meer dan normaal dat projecten worden geëvalueerd en dat er verantwoording moet worden afgelegd voor de middelen die ter beschikking worden gesteld. Het advies van de administratie is hier inderdaad zeer duidelijk. Ik ben ook blij dat er wel verschillende pogingen tot overleg zijn geweest, dat vinden wij zeer belangrijk.

U zult in ons ook altijd een bondgenoot vinden om een wetenschappelijk onderbouwd deradicaliseringsbeleid te voeren. We hebben het er daarnet al over gehad. Wanneer het over moslimextremisten gaat, dan zal expertise rond de islam daar altijd een plaats in moeten hebben om die compleet doorgeslagen denkbelden van sommige extremisten te kunnen counteren. In die zin verbaasde het me wel dat de caseload zo laag lag bij het bestaande project en vraag ik me af hoe dat komt.

We hebben nu de evaluatie van het project gehoord, maar misschien is het ook de moeite om eens te horen of de doorverwijzingen altijd goed gebeuren vanuit het agentschap Jongerenwelzijn en de justitiehuisen. Er valt misschien veel te zeggen over de manier van werken, maar de expertise van een aantal mensen die daarbij betrokken zijn, valt toch niet in twijfel te trekken. Ik vind dat er ook eens naar gekeken moet worden of die links bestaan, zeker wanneer ik hoor dat er zeker nog zestig geradicaliseerden zullen vrijkomen. Ik weet niet hoeveel onder hen moslimextremisten zijn maar er is wel haast bij.

Wanneer er dan toch een nieuw project komt, roepen wij op om in elk geval te zorgen voor een duidelijk kader met duidelijke doelstellingen, duidelijke afspraken over de verwachtingen zodat iedereen weet hoe er geëvalueerd moet worden en er vooral resultaten worden geboekt.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw omstandige toelichting bij de afhandeling van deze zaak. Het blijft natuurlijk jammer dat het tot een dergelijk welles-nietesspelletje heeft geleid in de media. Dat is een les die we moeten trekken want dat geeft weinig vertrouwen in wat toch een zeer cruciaal onderdeel is van een deradicaliseringsaanpak.

Ik heb een vraag over de toekomst, want dat is waar we naar moeten kijken. U hebt in de media verklaard dat u vindt dat imams niet geschikt zijn voor deradicalisering. Dat is een beetje een wending, want tot nu toe werd algemeen aangenomen dat zij juist wel een rol kunnen spelen omdat zij die jongeren kunnen bereiken en er een minimale vertrouwensband kan zijn. Ik vraag me dan ook af of die nieuwe lijn waarbij imams daarvan zouden worden uitgesloten, evidencebased is, gebaseerd is op wetenschappelijk onderzoek. Hoever gaat u daarin? Zult u a priori stellen dat imams niet meer worden betrokken bij bijvoorbeeld die nieuwe multidisciplinaire aanpak die u bepleit? Multidisciplinair kan ook zijn dat die imams daar ook voor een stuk bij worden betrokken. Hoever gaat u daarin en is dat onderbouwd?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Wanneer je een beroep doet op overheidsmiddelen om iets te doen voor de maatschappij, dan zijn transparantie en verantwoording absoluut noodzakelijk. En wanneer blijkt dat een en ander niet klopt, dan moet dat tot op de bodem worden uitgezocht.

Ik wil u bedanken voor het voorstel om die dataroom open te stellen. Uw antwoord is zeer omstandig. De collega's hebben er ook naar verwezen: het was een soort van welles-nietesspelletje in de pers en de media, maar wanneer de feiten zijn wat ze zijn, dan zal dat wel heel duidelijk zijn.

Ik wil daar twee vragen bij stellen. De eerste sluit aan bij wat collega Goeman heeft gezegd. Als het gaat over die lage caseload, in hoeverre is dat iets waar ze zelf verantwoordelijk voor zijn? Was het platform verantwoordelijk voor het opbouwen van dossiers, of was het afhankelijk van een toevoer door externen en was er een probleem van doorstroming? Ik vind het belangrijk om dat mee te nemen in een evaluatie. Als we dat willen voortzetten, dan moet daar echt wel goed kunnen worden gewerkt. Ik ben daar wel heel benieuwd naar.

De meeste collega's vragen zich af wie betrokken moet zijn bij een deradicaliseringsbeleid. De vraag of daar imams bij moeten worden betrokken, is terecht, want we zien dat ook gebeuren in Duitsland, Denemarken en Nederland. Ik zou echter nog verder willen gaan. Er is ook wetenschappelijk onderzoek – onderzoek, geen consensus – dat vraagtekens zet bij het deradicaliseringsbeleid tout court. Men vraagt zich af of er niet op andere sporen moet worden ingezet, omdat er echt

wel heel veel verschillende factoren zijn waardoor iemand deradicaliseert en een deradicaliseringsbeleid an sich misschien onvoldoende is. Ik vraag me af in hoeverre u dat ook meeneemt in uw plan. U zegt immers zelf wetenschappelijk te willen deradicaliseren, maar ik denk dat het vooral ook goed is – en minister Somers had daarnaar verwezen –, om eerst al een evaluatie te krijgen van alles wat er is gebeurd, van alle beleidsmaatregelen die zijn genomen. Is deradicalisering, met ‘counter-narratives’ en zo, daadwerkelijk iets waarop we moeten inzetten, en wat zijn mogelijke alternatieven die we moeten gebruiken? Ik vraag me dus af of u zelfs die eerste stap terug hebt gezet, en wat de conclusies zijn om nu die stap te zetten naar wat u uw nieuwe aanpak noemt.

De voorzitter: Alvorens ik het woord geef aan de minister voor bijkomende antwoorden, wil ik mededelen dat de minister heeft toegezegd inzage te zullen geven in het financiële rapport en in de verslagen waarnaar collega Sminate heeft gevraagd. Om heen-en-weergeloopt tussen het parlement en het kabinet te vermijden, zal ik misschien gebruikmaken van de vertrouwelijkheidsclausule die in ons reglement is opgenomen en dus via de voorzitter vragen om de documenten hier in het parlement ter inzage te krijgen. Jullie weten hoe dat werkt. Ik denk dat dat iets praktischer is voor ons allemaal, en ook voor de minister en haar kabinet.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Praktisch is dat inderdaad misschien beter, maar jullie zijn natuurlijk altijd welkom op het kabinet. (*Gelach*)

Wat de terugvordering betreft, zal ik met collega Beke bekijken wat de stappen zullen zijn die nu moeten worden gezet.

Dan is er de nieuwe werkwijze. Eigenlijk zijn er twee stappen. Ik wil een multidisciplinair team, zoals internationaal wordt voorgeschreven, inhouse hebben binnen de justitieuze huizen. Daarvoor zijn we nu een aantal profielen aan het zoeken. Er is ook een werkgroep met diensten van de gevangenen, onderzoekers, magistraten, deradicaliseringexperten. Die werkgroep werkt op dit moment voor de lange termijn aan wat ook internationaal wordt gezegd, met de wetenschappelijke onderbouw en het opleggen van doelstellingen enzovoort. Dat hoop ik tegen eind dit jaar rond en inhouse te hebben.

Intussen wil ik natuurlijk ook niet nietsdoen, want dat project met het Vlaamse platform is beëindigd. Daarom zullen we vanaf 1 augustus met een externe partner samenwerken. Daarbij zal er weliswaar geen sprake zijn van imams, maar wel van moslimtheologen, die ook goed ingebed zijn in die gemeenschap en die goed opgeleid zijn, die het vak dus goed kennen. Daarnaast zal er ook een beroep worden gedaan op andere expertise, bijvoorbeeld van psychiaters of criminologen. Dat zal dus vanaf 1 augustus via die externe partner gebeuren. Intussen is die werkgroep dus bezig met dat multidisciplinair team dat we willen uitrollen, met een risicotaxatie. Zo’n risicotaxatie is belangrijk, want zo weten we ook wat we moeten doen, wat die persoon nodig heeft qua deradicalisering. Dan zullen er ook wel doelstellingen worden opgelegd, maar dat wordt op dit moment binnen die werkgroep besproken.

Wat de lage caseloads betreft: dat heeft te maken met de voorwaarden die worden opgelegd. Als daar deradicalisering bij zit, treedt het platform in werking. Er is inderdaad een lage caseload, maar dat heeft niet zozeer met hen te maken. Dan moet je daar ook niet het driedubbele voor factureren. Dat is wat er is gebeurd.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik dank u nogmaals voor uw antwoord. Ik zal het verdere verloop van de begeleiding met de nodige kritische aandacht volgen.

Ik wil heel kort inpikken op de tussenkomst van collega De Vreese. Samen met vele Vlamingen vind ik het frappant dat we, in tijden waarin we de geradicaliseerde gevangenen in onze eigen gevangenissen nog niet onder controle hebben, gewoon nieuwe geradicaliseerde moslims gaan importeren. Het lijkt mij in zulke gevallen erg duidelijk - en mijn federale collega's willen dat ook voorstellen - dat we van dergelijke geradicaliseerde personen de nationaliteit moeten afnemen en hen terugsturen naar waar ze vandaan komen. Want zoals ik reeds zei, collega's, blijft het beste deradicaliseringsbeleid een terugkeerbeleid. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ons wetsvoorstel gaat over het afnemen van de dubbele nationaliteit, we zullen daar sterk op inzetten. Maar laat ons toch even zeggen dat niet iedere geradicaliseerde van vreemde origine is. Er zijn inderdaad ook geradicaliseerden met de Belgische nationaliteit - wat islamgeradicaliseerden betreft, gaat dat misschien om een minderheid - en ook daarop moeten we inzetten.

Ik wil er verder op wijzen dat wij tijdens de vorige legislatuur in de Federale Regering een wetsvoorstel hebben ingediend om soepel de verblijfsstatus in te trekken van mensen die geradicaliseerd zijn. We moeten inderdaad inzetten op dat terugkeerbeleid, maar van mensen met een vreemde origine met een verblijfsstatuut hier in België, moeten we dat verblijfsstatuut en de nationaliteit kunnen intrekken op een moment dat zij daar de feiten plegen, zodat zij inderdaad niet naar hier kunnen terugkeren en een risico vormen voor de veiligheid van onze samenleving.

Ik heb er het volste vertrouwen in dat onze minister haar bevoegdheid maximaal zal uitspelen en dat ze haar verantwoordelijkheid zal opnemen. En ik heb er hetzelfde vertrouwen in dat mijn federale collega's zullen proberen onze wetsvoorstellen erdoor te krijgen.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoorden. Ik heb geen aanvullingen. Ik kijk uit naar het project dat u zult starten vanaf 1 augustus. Vooral die wetenschappelijke benadering en multidisciplinaire aanpak lijken mij een heel goede manier van werken.

U zegt dat we theologen en experts daarbij kunnen betrekken. Daarom wil ik nogmaals benadrukken dat we niet mogen uitsluiten dat imams daar ook een rol in kunnen spelen. In gevallen waar het nodig is, denk ik dat de invloed van een imam op eventueel geradicaliseerde gedetineerden misschien groter kan zijn dan die van theologen. Ik weet het niet zeker, maar mocht dat blijken uit het wetenschappelijk onderzoek waarnaar hier wordt verwezen, zou ik u willen vragen om dat toch niet uit te sluiten. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Wij zullen ook met zeer veel aandacht de uitrol van uw nieuwe aanpak opvolgen, hoe dat wordt georganiseerd en wie daarin welke rol zal spelen. Want ook wij denken dat u toch moet durven overwegen om daarbij imams te betrekken, in een duidelijk kader, net omdat zij inderdaad mensen zijn waarnaar wordt opgekeken en geluisterd.

Tot slot herhaal ik mijn opmerking over de caseload. Het lijkt mij zeer belangrijk dat we niet alleen goede projecten hebben, maar dat die ook de mensen bereiken die ze moeten bereiken. En daarbij is een goede doorstroming, ook met de Vlaamse administratie, cruciaal. Gelieve dus zeker ook daarop in te zetten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gewelddadige radicalisering in het kader van Black Lives Matter
– 2801 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Chris Janssens

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, in de nasleep van het overlijden van de zwarte Amerikaan Georges Floyd op 25 mei 2020 zagen we een forse toename van activisme van de 'Black Lives Matter'-beweging. Daarbij is duidelijk dat deze beweging zich niet beperkte tot vreedzame acties. In de Verenigde Staten trok deze extremistische beweging een spoor van vernieling waarbij honderden – zo niet duizenden – winkels werden geplunderd en monumenten door grote groepen relschoppers werden vernield. Dat was geweld op een schaal die ongezien is in de recente geschiedenis. Op beelden die op sociale media circuleren, maar zelden door de mainstream media worden opgepikt, is te zien hoe het activisme ook al leidde tot racistisch geweld op blanken.

Toen de beweging oversloeg naar Londen, Parijs en Brussel, leidde dit ook daar tot gewelddadige incidenten en de vernietiging van Europees erfgoed door opgehitste meutes. Politieagenten werden aangevallen, en ook bij ons werden winkels massaal geplunderd. In Zaventem werd recent ook racistische graffiti aangebracht op de muur van het gemeentehuis: 'dood aan blanken'.

Het is duidelijk dat overal waar Black Lives Matter zich manifesteert dit leidt tot extremisme, rassenhaat, polarisering en geweld. Eveneens is duidelijk dat de beweging verweven is met professionele oproerkraaiers, zoals het uiterst gewelddadige Antifa, dat een lang palmares heeft van geweld.

Dat Black Lives Matter geweld met zich meebrengt, hoeft niet te verbazen. De inhoudelijke boodschap is er een van ophitsing van allochtonen tegen onze Vlaamse samenleving, onze Vlaamse cultuur en onze ordediensten, waarbij die als inherent racistisch worden voorgesteld. Deze beweging probeert een rassenkwestie ingang te doen vinden in onze samenleving.

Nergens ter wereld krijgen mensen van vreemde afkomst zoveel kansen als hier, zelfs via positieve discriminatie. En toch wordt allochtonen wijsgemaakt dat hun eventuele falen in onze samenleving een gevolg is van structurele discriminatie waarvan zij het permanente slachtoffer zijn. Er wordt een racistisch slachtofferdenken gecultiveerd dat polariserend werkt, leidt tot haat tegen de autochtone bevolking en in de toekomst dreigt te leiden tot geweld.

Minister, welke initiatieven zal de Vlaamse Regering nemen inzake het 'Black Lives Matter'-extremisme?

Zal de Vlaamse Regering onderzoek laten verrichten naar de verwevenheid tussen Black Lives Matter en andere gewelddadige groeperingen zoals Antifa?

Welke initiatieven zult u nemen om het door Black Lives Matter gecultiveerde slachtofferdenken en het door deze beweging gepromote antiblanke en antiwesterse discours te counteren?

Minister, is het volgens u aangewezen om dit slachtofferdenken te counteren door in de communicatie voortaan minder nadruk te leggen op zogenaamde discriminatie,

waarvan mensen van vreemde afkomst in onze samenleving het slachtoffer zijn, maar eerder te wijzen op alle kansen die mensen van vreemde afkomst hier krijgen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega Slagmulder, ik vind uw vraag eigenlijk heel gepast in deze commissie, omdat ze voor mij een heel mooie illustratie is van hoe je polarisatie op gang kunt trekken: door het maken van karikaturen, het promoten van een extreme vorm van groepsdenken, het culpabiliseren van hele gemeenschappen op basis van vermeende informatie en onjuiste feiten en geruchten.

Laat mij beginnen met te zeggen dat ik eigenlijk veel respect heb voor iedereen in deze samenleving die zich op een vreedzame manier inzet voor de strijd tegen onrecht.

U zegt dat deze beweging antiwesters is. Wel, ik denk dat de kern van onze westerse samenleving de verlichtingswaarden zijn. Dat betekent onder andere dat je op feiten gebaseerde informatie gebruikt, en dat je ten tweede mensen op een gelijke en gelijkwaardige manier behandelt, ongeacht hun afkomst, seksuele aardheid of gender. En dat is iets waar we permanent aan moeten werken.

Ik heb het ook al in de plenaire vergadering gezegd: dit gebouw is gebouwd op die strijd, een emancipatiestrijd waar de Vlaamse beweging voor heeft gezorgd. Vlamingen die in het verleden niet altijd gelijke kansen kregen in dit land hebben, op basis van een democratische strijd, gezorgd voor emancipatie.

We hebben dat gezien bij de arbeidersbeweging, we hebben dat gezien bij de feministische beweging en bij zoveel andere bewegingen. Dat is vandaag de dag een permanent proces in onze samenleving, gebaseerd op de vrijheidsgedachte, de gelijkheidsgedachte en de broederlijkheid, drie kernwaarden van de verlichting die ervoor zorgen dat onze samenleving zich permanent verbetert en permanent emancipeert.

Als mensen zich dus vandaag de dag willen inzetten om bepaalde vormen van discriminatie weg te werken, die onder de aandacht te brengen en te vragen dat de samenleving zich daarvoor inzet, dan is dat iets dat in lijn ligt met het Vlaams regeerakkoord. De Vlaamse Regering heeft ook gezegd dat we geen discriminatie dulden in onze samenleving. Uit heel veel onderzoek blijkt dat er vandaag nog altijd vormen van achterstelling zijn op tal van domeinen, ook hier. Op zich is het dus een heel goede zaak dat mensen zich daarvoor inzetten en manifesteren. Bij elke emancipatiebeweging dreigen mensen – op basis van rancune, op basis van frustratie, op basis van het opgebouwde ideologische denkkader – te ontsporen, te radicaliseren, extreme ideeën aan te nemen, op hun beurt in de val te trappen van het wij-zijdenken. Dat is natuurlijk iets dat we niet kunnen steunen. Daar moeten we altijd goed over waken.

Tot nu toe is er in de Verenigde Staten – daar is feitenonderzoek naar gebeurd – geen link gevonden tussen die gewelddadige Antifa-beweging, die ik niet ken, en Black Lives Matter. Ook hier hebben we van OCAD geen informatie gekregen dat er een link zou zijn tussen de manifestaties – die trouwens voor het grootste deel vreedzaam verlopen zijn – en welke extremistische organisatie dan ook, die daarachter zou zitten met de bedoeling gewelddaden of criminele feiten te plegen.

Uiteraard zijn de vernielingen die we gezien hebben na een van de manifestaties, totaal onaanvaardbaar. Die dienen dan ook ten strengste veroordeeld te worden. Ik vind ook dat we daar heel kordaat tegen moeten optreden. Maar ik herinner me een betoging van ongeveer twee jaar geleden in Brussel die geëindigd is in grote rellen. Dat was een Marrakeshbetoging, als ik het me goed herinner. Zijn daardoor alle mensen die in die betoging meegelopen hebben, of nog breder, alle mensen

die behoren tot die beweging, geweldenaars of gewelddadige figuren? Ik denk dat dat heel gevaarlijke veralgemeningen zijn, waar we ons in onze samenleving voor moeten hoeden.

Ik denk dat het belangrijk is dat een overheid altijd twee signalen geeft naar mensen die, vermeend of reëel, in algemene termen of individueel, het slachtoffer zijn van een ongelijke behandeling of achteruitstelling. Dat is een dubbel signaal waarin ik heel sterk geloof. Het eerste signaal is dat wij als overheid altijd aan de kant moeten staan van diegenen die onrecht wordt aangedaan, van diegenen die worden gediscrimineerd, van diegenen die geen gelijke kansen krijgen. Wij moeten als overheid aan hun zijde staan. Wij moeten zorgen dat de samenleving wel voor gelijke kansen zorgt. Ten tweede, even belangrijk, moeten we mensen altijd oproepen en appelleren om zich daardoor niet te laten ontmoedigen, om het beste uit zichzelf te halen, om op eigen kracht vooruitgang te boeken, omdat onze samenleving ook mogelijkheden geeft aan iedereen om dat te kunnen doen. Het is dus een appel op de individuele verantwoordelijkheid om niet achteruit te leunen, om zich niet, om het oneerbiedig uit te drukken, te wentelen in de achteruitstelling, maar integendeel te proberen zelf, met de eigen capaciteiten, het beste uit zichzelf te halen om zo bij te dragen aan onze Vlaamse samenleving. Tegelijkertijd moeten we, daar waar er discriminatie is, erkennen dat die bestaat en daar maximaal aan werken als samenleving en altijd de kant kiezen van diegenen die op een oneerlijke en onjuiste manier behandeld worden. Dat is voor mij de kern van onze westerse beschaving, de kern van de verlichting waar we achter staan, de kern van de maatschappij waar ik en de Vlaamse Regering achter staan.

Mochten er indicaties zijn, dan waren die ons zeker ter ore gekomen. U vraagt mij een onderzoek in te stellen. Dat kan ik spijtig genoeg niet doen, het zijn veiligheidsdiensten die dat moeten doen.

Ik denk dat ik daarmee op de kern van uw vraag heb geantwoord. Ik ben het dus absoluut niet eens met een benadering waarbij men op een heel gratuite en goedkope manier mensen die zich vandaag de dag terecht inzetten tegen discriminatie, criminaliseert en allemaal op een hoop gooit of waarbij gezegd wordt dat we onze kop wegsteken voor de problemen.

Ik ben het ook niet eens met zij die zeggen dat mensen in onze samenleving geen kansen krijgen. Het is een iets genuanceerder verhaal. Ik ben iemand die altijd heeft gezegd: ook al staat de overheid aan jouw kant, ook al ervaar je in je leven moeilijkheden, probeer die zelf te overwinnen, gebruik je talenten, baan mee de weg voor de volgende generatie. Ik denk dat die twee boodschappen altijd hand in hand moeten gaan.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord, minister. U hebt gezegd dat u het geweld tijdens de betogingen veroordeelt, maar tegelijkertijd minimaliseert u het radicalisme van Black Lives Matter. Black Lives Matter, links en extreemlinks willen met hun racistische samenzweringstheorieën de publieke opinie manipuleren. Want bijna alles is racisme geworden. In Vlaanderen bijvoorbeeld stelt het probleem van racistisch politiegeweld zich niet. Het omgekeerde zien we wel heel vaak: politieagenten die voortdurend worden aangevallen. Onze politie zet zich dagelijks in voor de veiligheid van onze burgers, en toch wordt ze door sommigen afgeschilderd als racistisch. Ze beschermt ons net tegen het tuig dat winkels plundert en mensen aanvalt.

Heel wat extreemlinkse manifestanten en anarchisten namen wel degelijk deel aan die 'Black Lives Matter'-betogingen. Zij zijn er vooral op uit om chaos te creëren. Ze voeren strijd tegen onze manier van leven, onze democratische rechtsstaat,

onze vrijemarkteconomie en zo verder. Het wordt hoog tijd dat er tegen dit links-extremisme streng wordt opgetreden.

Minister, als we kijken naar de rellen in Brussel, dan stelt de politie vast dat er bepaalde demonstratietechnieken gebruikt werden die typerend zijn voor de extreemlinkse anarchistische 'Black Bloc'-beweging. Die beweging bestaat uit groepen die georganiseerd naar betogingen komen om bewust geweld te gebruiken. Ze dragen vaak bivakmutsen, zijn in het zwart gekleed en dragen motorhelmen of skibrillen om zich te beschermen tegen het traangas van de politie. Ze hebben vaak ook een koevoet bij om kasseien uit de grond te wrikken. Het extreemlinkse Antifa is een beweging die bekendstaat voor het gebruik van die 'Black Bloc'-technieken. Nog niet zo lang geleden werd in het Antifa-milieu in Duitsland meer dan 100 kilogram aan chemicaliën voor explosieven onderschept door de politie. Waarom wordt die extreemlinkse club niet als terroristische organisatie bestempeld en verboden? Minister, het wordt hoog tijd dat deze gewelddadige en extreemlinkse stal eindelijk eens wordt uitgemest.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, net als u stoor ik mij geweldig aan de vraagsteller, die een hele beweging als gewelddadig gaat voorstellen, net zoals ik mij ook geweldig stoor aan het feit dat een kleine groep dezelfde doelen probeert te bereiken, maar dan op een gewelddadige manier. Ik vind het verkeerd om iedereen over dezelfde kam te scheren.

Waar ik mij wel zorgen over maak, minister, is dat er een beweging vanuit de Verenigde Staten naar ons komt overgewaaid, van een soort identiteitspolitiek, waarbij sommigen – en ik zeg duidelijk 'sommigen', ik veralgemeen dat ook niet – een soort zwart-witverhaal opzetten, waarbij de witten bij voorbaat de slechten zijn en al hun privileges zouden moeten laten vallen om in het reine te komen. Daar heb ik het dan ook weer heel lastig mee. Dergelijke schuldpolitiek gaat net bijdragen tot meer polarisering in onze samenleving. Dat gaat net de aandacht van de echte strijd afleiden. Ook daar moeten we aandacht voor hebben. Ik hoop, minister, dat u het verhaal van een inclusieve samenleving gaat blijven schrijven zoals we dat in het verleden hebben gedaan. Onze Vlaamse identiteit is helemaal niet gebaat bij uitsluiting, of het nu gaat over uitsluiting van zwart of uitsluiting van wit. Voor mij gaat dat over hetzelfde. Wat we wel moeten doen, is gaan voor maximale ontplooiing van elk individu in onze maatschappij.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, er wordt hier heel hard gefocust op een paar tientallen vandalen. Als we met de camera wat uitzoomen, zien we daar duizenden mensen vreedzaam door Brussel lopen, wel met respect voor de politie, met wederzijds respect. Ze hebben de vandalen nadien tot de orde geroepen. Ze hebben de schade nadien mee opgeruimd die de oproerkraaiers hadden gemaakt. Dat zijn mensen die collectief eigenlijk een groot verdriet delen.

Ik heb een zoontje dat net kleuter af is, sinds gisteren. Hij is blond, heeft blauwe ogen, en is hier evenzeer thuis als het kleuterzoontje van een vriendin, die donkere krullen heeft. Zij vreest voor het moment dat haar zoontje niet meer schattig zal worden gevonden en anders zal worden bekeken dan mijn zoon. Dat kind is volledig gelijk aan het mijne, maar zijn kansen zijn dat niet in de praktijk. Ik heb mij daar trouwens nooit slecht bij gevoeld als witte, ik voel mij gewoon een mens zoals zij. Ik vind dat zij verdienen om zich ook zo te voelen. In de praktijk is dat niet zo.

Dat zijn de emoties die heel veel mensen daar vreedzaam hebben geuit, en die hebben hun wortels in onderzoek, in cijfers en in bekende getallen. Dat heeft helemaal niks met stemmingmakerij te maken, collega. De beweging Belgian Network

for Black Lives representeert dat, die staat voor echt gelijke kansen en rechten. Terzijde, ik ben echt wel benieuwd naar die Antifa-beweging. Ik heb daar niets van teruggevonden. Is dat een fabel van extreemrechts? (*Opmerkingen van Kristof Slagmulder*)

Is dat letterlijk te nemen? Is het antifascistisch? U kunt straks reageren.

Ik hoop dat u zich antifascist noemt. Ik nodig u uit om u daar ook toe te bekennen, ik noem mij in elk geval wel antifascist.

Ik vind het trouwens goed, minister, dat u zich boven die polarisering plaatst. Het is het moment om te luisteren, goed te overleggen en leiderschap te tonen. Ik ben er zeker van dat u dat kunt. Al die ervaringen en het onderzoek erachter moeten wel een antwoord krijgen. Wij hopen om daarin bij u een concrete partner te vinden. Wij scharen ons nu al jarenlang achter de actievoorstellen van de coalitie voor een interfederaal plan tegen racisme. Dat zorgt in de praktijk inderdaad voor gelijke kansen. Welke concrete maatregelen gaat u daar nemen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Slagmulder, ik vind uw vraag gewoon gortig. Ik vraag me af in welke fake wereld u leeft als u durft te schrijven dat haast niemand in ons land nog aan raciaal denken doet of als u schrijft dat mensen van vreemde afkomst nergens zoveel kansen krijgen als bij ons, terwijl uit alle studies, alle onderzoek, juist het omgekeerde blijkt. U moet echt eens wakker worden in de echte wereld.

Bovendien, en eigenlijk veel erger, verzet ik mij echt tegen uw poging om deze mensen die in overgrote mate vreedzaam betogen, in dezelfde hoek te duwen als de gewelddadige extremisten waarvoor deze commissie is opgericht. U doet die mensen daarmee echt onrecht aan. Ze maken gewoon gebruik van hun democratisch grondrecht, het recht op vrije meningsuiting om op te komen voor een ander democratisch grondrecht, namelijk allemaal gelijke kansen te krijgen en niet gediscrimineerd te worden. Door die mensen in die hoek van gewelddadig extremisme te duwen, banaliseert u dat gewelddadig extremisme juist en spuwt u eigenlijk in het gezicht van alle slachtoffers van dat gewelddadig extremisme. De politieke recuperatie die u nu doet, op deze manier, is echt een onrecht voor al die slachtoffers. Goed, dat is uw recht van vrije meningsuiting. Ik ben democraat, maar ik verzet mij daartegen in al mijn vezels.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik kan alleen maar mijn afkeer uitdrukken voor de vraagstelling en de toon die daarin wordt gehanteerd, mijnheer Slagmulder. U doet alsof er met de 'Black Lives Matter'-beweging een groot probleem wordt geïmporteerd vanuit de Verenigde Staten naar België en naar onze samenleving. U stelt dit voor als een actie vanuit extreemlinks. Heel die 'Black Lives Matter'-beweging en die boodschap, dat is geen verhaal van links of rechts, dat is gewoon een kreet voor gelijke kansen, een kreet tegen racisme en discriminatie. Ik hoop dat iedereen hier in dit parlement daar mee achter kan staan.

Het enige probleem dat ik zie dat wordt geïmporteerd, dat is niet die 'Black Lives Matter'-beweging, dat is al dat fake news. Dat bewijst u opnieuw door te verwijzen naar Antifa. In de Verenigde Staten wordt dat geprobeerd door president Trump zonder dat daar afdoende bewijs voor is. U veralgemeent vervolgens een aantal relschoppers en amokmakers tot die hele groep mensen die vanuit een heel terechte bekommernis op straat komen om te betogen en meer gelijke rechten en gelijke kansen te eisen.

Minister, u vindt in de CD&V-fractie uiteraard een heel trouwe partner, die het maatschappijmodel en de visie die u net hebt geschetst volledig mee onderschrijft.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil alle interveniënten bedanken. We zouden hier nog heel lang kunnen bij stilstaan. Uw tussenkomst, mijnheer Slagmulder, geeft mij het gevoel dat iemand van Schild & Vrienden voor de spiegel staat en zichzelf beschrijft, maar dat hij Schild & Vrienden dan verandert in de groep die u net vermeldt. Ik vond het op een bepaald moment zelfs wat humoristisch, en dat siert u, maar de manier waarop u zichzelf beschreef en dat dan op anderen projecteert, vind ik bijzonder.

Onze samenleving heeft een aantal basiskenmerken. Een van die basiskenmerken is dat we zorgen dat mensen gelijke kansen krijgen, ongeacht hun afkomst. Uw partij heeft de traditie om te ontkennen dat er op dat punt werk aan de winkel is. Dat was al zo in de jaren 90. Ik kan u heel wat publicaties van uw partij en uw partijgenoten die vandaag nog in het Vlaams Parlement zetelen bezorgen over hoe zij naar de positie van de vrouw in onze samenleving keken. Op dat vlak heeft er zich een hele evolutie voltrokken, gelukkig maar, maar uw partij is daar geen emancipatorische kracht in geweest. Uw partij stond ter zake altijd op de rem. Een tweede voorbeeld is het verhaal van de holebi's. Mensen moeten ongeacht hun seksuele geaardheid gelijke kansen krijgen. Uw partij heeft in dat debat op elk moment op de rem gestaan. Tot op vandaag bent u eigenlijk aan het collaboreren, toch minstens in ideologische zin, met bewegingen in Oost-Europa die trots zijn op het feit dat ze bepaalde zones holebivrij hebben gemaakt. Ik heb uw collega, de heer Dewinter, onlangs nog uitspraken horen doen over de positie van holebi's en hoe we daarnaar moeten kijken. Uw partij heeft altijd op de rem gestaan. Ze werkt altijd vertragend en heeft een afkeer van het discours over gelijke kansen. U hebt dat bijna systematisch gedaan, ook nu, op een moment dat in Vlaanderen 37 procent van de min-18-jarigen op de een of andere manier migratieroots heeft en een op de vier zelfs roots heeft die buiten de Europese Unie liggen. Uit alle onderzoeken blijkt dat er werk aan de winkel is op het vlak van gelijke kansen, en er zijn geen simpele oplossingen voor. We moeten mensen zowel motiveren om deels hun eigen verantwoordelijkheid op te nemen, maar we moeten ook kijken hoe we stappen vooruit moeten zetten. Opnieuw ontkent uw partij echter deze problematiek. U zegt dat er niets aan de hand is en dat daar niets voor gedaan moet worden.

Dat is een antimodernistisch antiverlichtingsdenken, een antiwesterse houding van uw partij ten aanzien van de samenleving. Dat is een fundamenteel antiwesterse houding, die eigenlijk een aanval is op onze westerse beschaving. Permanent. Daarover verschillen we fundamenteel van mening. We kunnen daarover ruzie maken, maar het is eigenlijk een fundamenteel verschil.

U bent op zoek naar de ideale tegenspeler. U probeert aan de andere kant mensen te vinden die eigenlijk uw spiegelbeeld zijn. Natuurlijk verheugt u zich in het feit dat sommigen ook aan de andere kant een bepaalde ideologie of een ideologische benadering omarmen die eigenlijk een copy-paste van de uwe is. Ikzelf heb het verschrikkelijk moeilijk met het 'white privilege'-ideeëngoed. Ik ben daar een absolute tegenstander van. Zeker wanneer dat begrepen wordt als iets wat in het DNA of de cultuur zit van mensen die wit of blank zijn, zodat men een reden heeft om te discrimineren. Dat is evident absurd. Het overgrote deel van de mensen dat betoogt voor gelijke kansen, denkt dat niet. Zoals het overgrote deel van de Vlaamse beweging nooit verkondigd heeft dat Vlamingen superieur zijn aan Walen, of aan andere volkeren. Een kleine minderheid heeft dat wel altijd gedaan, het grootste deel echter niet.

We gaan toch niet, door dat kleine deel dat het wel deed, de hele Vlaamse beweging stigmatiseren? Hetzelfde kan men over de arbeidersbeweging zeggen. Een

klein deel van de arbeidersbeweging vond dat elke kapitalist aan de hoogste boom moest worden opgehangen. Gelukkig heeft het grootste deel van de arbeidersbeweging er een andere kijk op gehad en vormden ze een andere emancipatorische beweging. We gaan toch niet de hele arbeidersbeweging en de strijd voor gelijke rechten, kapot maken door dat kleine deeltje? Dat mogen we vandaag dus ook niet doen. We mogen het engagement, dat voor mij in de lijn ligt van alle emancipatorische bewegingen die we gezien hebben, waarop we vooruitgang hebben gebouwd, dat tot de kern behoort van onze westerse maatschappij, toch niet stigmatiseren door een kleine groep mensen of door diegenen die een ideologisch denk-kader hanteren dat – met alle respect en met heel veel hoffelijkheid –, als je er goed over nadenkt, eigenlijk een spiegel is van het uwe. Dat mogen we niet doen.

Dat is waarom ik zei dat uw vraag hier thuishoort. Het is de kern van wat professor Brandsma zei over hoe radicalisering werkt, hoe gewelddadige radicalisering kan ontstaan. Dat gebeurt door polarisatie, door het opzoeken van de gedroomde en ideale tegenstander, vermeend of reëel, en daarmee in debat gaan om zo te proberen alle mensen die – laat ik zeggen – de verplichting omarmen, ons westers beschavingsmodel dragen, mensen niet proberen te beoordelen op deelkenmerken, zich niet laten vangen door groepsdenken maar proberen een inclusief Vlaanderen uit te bouwen, uit elkaar te spelen. Ik wil dat niet. In Vlaanderen wil ik niet dat er eerste- en tweederangsburgers zijn, noch op basis van hun gender, noch op basis van hun afkomst, noch op basis van hun seksuele geaardheid, noch op basis van hun huidskleur. We moeten mensen op een juiste en correcte manier behandelen. Elk geweld dat wordt gepleegd, voor welke zaak dan ook, keur ik ten gronde af. Ik vind dat men kordaat moet optreden tegen elk geweld. Maar geweld misbruiken om hele bewegingen te stigmatiseren, lijkt mij een fundamenteel foute benadering.

De voorzitter: Minister, u hebt het antwoord gecoördineerd met minister Demir, neem ik aan?

De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor de geschiedenisles, maar het ging hier over Black Lives Matter. Voor het Vlaams Belang doen alle levens ertoe. Voor ons is niet de huidskleur belangrijk, maar wel de mentaliteit en het gedrag van individuen en groepen.

Als we kijken naar de achterstand van allochtonen op de arbeidsmarkt, hun hoge uitval in het onderwijs, hun aandeel in de criminaliteit enzovoort, dan is dat voor links en de 'Black Lives Matter'-beweging allemaal het gevolg van zogezegd racisme. Laat ons nu toch eens eerlijk zijn: in heel wat gevallen is er bij bepaalde groepen allochtonen gewoon een gebrek aan burgerschap en respect voor onze manier van leven. In heel veel gevallen wordt het eigen falen onterecht bestempeld als racisme. Zolang we toelaten dat allochtonen zich wentelen in zelfbeklag, zolang we alle overlast en problemen minimaliseren en onszelf de schuld geven voor de zogenaamde discriminatie van vreemdelingen en allochtonen, zal het nooit lukken en zal het anti-Vlaamse racisme dat we op die manier zelfs aanwakkeren, alleen maar toenemen.

In plaats van de antiracisme- en multicultulobby naar de mond te praten, moeten we respect afdwingen. Heel wat Vlamingen pikken de valse beschuldigingen van racisme niet meer. Het wordt dan ook hoog tijd dat hier een einde aan komt en dat de Vlaamse overheid gepast reageert.

Minister, extreemlinks, moslimfundamentalisme, en nu ook Black Lives Matter vinden elkaar steeds vaker. Eén ding hebben ze gemeen: ze haten onze eigen westerse samenleving en willen hun eigen ideologieën, desnoods met geweld, aan de blanke bevolking opleggen. *(Opmerkingen)*

Het Vlaams Belang zal zich daar alleszins voor de volle 100 procent tegen blijven verzetten. Ik roep de Vlaamse Regering dan ook op om alle stappen te zetten die nodig zijn om antiblank racisme en links extremisme kordaat aan te pakken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.